

معاونت آموزش و پژوهش

کلیات و آیین نامه اجرایی

برگزاری دوره‌های تخصصی آموزش قرائت قرآن کریم

۱. قرائت قرآن کریم (سطح ۴) «علوم و فنون قرائت پایه - گرایش های تدویر و تحقیق»
۲. قرائت قرآن کریم (سطح ۵) «علوم و فنون قرائت تکمیلی - گرایش های تدویر و تحقیق»
۳. قرائت قرآن کریم (سطح ۶) «علوم و فنون قرائت پیشرفته - گرایش تحقیق»
۴. قرائت قرآن کریم (سطح ۷) «علوم و فنون قرائت حرفه‌ای - گرایش تحقیق»
۵. قرائت قرآن کریم (سطح ۸) «علوم و فنون اختلاف قرائات - گرایش تحقیق»

مقام معظم رهبری (مدظله العالی):

«در کشوری که بر اساس اسلام اداره

می شود همه مردم باید قادر به

خواندن درست قرآن کریم باشند.»

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

* پیشگفتار:

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم): یا بُنَّیَّ لَا تَعْفَلْ عَن قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ فَإِنَّ الْقُرْآنَ یُحِی الْقَلْبَ وَ یَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَ الْمُنْكَرِ وَ الْبَغْیِ؛

فرزندم از خواندن قرآن غافل مباش، زیرا که قرآن دل را زنده می کند و از فحشاء و زشتی و ستم بازمی دارد.

یقیناً تنها منادی حقیقی هدایت و سعادت بشری، فصل الخطاب حضرت حق و سرچشمه لایزال معرفت الهی، قرآن کریم است، که هر تشنه جویای معرفتی را به قدر عطشش، سیراب می کند و تمامی آلام و مشکلات روحی، روانی، فردی و اجتماعی و معضلات جامعه بشری را درمان می نماید. حال در کشوری که ظلّ عنایات خاصه قرآن و اهل بیت عصمت و طهارت «علیهم السلام» و زعامت عاشق و شیفته کلام وحی مدیریت می شود، بر کلیه مسئولان کشور و به ویژه خادمان امور قرآنی، واجب است بیش از پیش بستر لازم را برای رشد و تعالی آموزه‌های قرآنی، در بین آحاد امت اسلامی فراهم کرده و زمینه‌های آموزش قرآن کریم را به صورت منظم ایجاد نمایند.

معاونت آموزش و پژوهش سازمان دارالقرآن الکریم نیز در جهت نیل به این هدف مقدّس و با اعتقاد به ضرورت افزایش فرهنگ قرآن آموزی در بین سطوح مختلف جامعه و در راستای عمل به بند ۱ وظایف سازمانی خود، مصرّح در سند راهبردی سازمان دارالقرآن الکریم (با موضوع: «تلاش در جهت توسعه کمی و کیفی آموزش‌های قرآن کریم در بخش‌های تربیت نیروی انسانی»، «آموزش‌های تخصصی» و «آموزش‌های عمومی» در رشته‌های قرائت، حفظ، ترجمه، مفاهیم و تفسیر قرآن)، کلیات و دستورالعمل اجرایی «**برگزاری دوره‌های تخصصی آموزش قرائت قرآن کریم**» را پس از بازنگری و اصلاحات لازم زیر نظر شورای تخصصی آموزش سازمان، جهت اجرا در سال ۱۳۹۶ ارائه می نماید.

معاونت آموزش و پژوهش

سازمان دارالقرآن الکریم

طرح تفصیلی برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم

جدول مشخصات آموزشی کلیه دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم

ارزش آموزشی	حدنصاب نمره قبولی پایانی		منابع آموزشی پیشنهادی	دروس پیش‌نیاز	ساعات آموزشی			عنوان دوره	ردیف
	شفاهی	کتبی			جمع	عملی	نظری		
۶۰ ساعت	۱۴	۱۴	۱. تجوید مقدماتی نور (خواجه‌ی - حاجی شریف) ۲. حلیه القرآن ۱ (موسوی بلده) به‌مراه نرم افزار آموزشی مربوطه ۳. آشنایی با علم قرائت (تجوید ۱) (ستوده‌نیا - علامی) - انتشارات هجرت	قرائت سطح ۳ و مفاهیم سطح ۲ (یا قبولی در آزمونهای معادل)	۶۰	۵۰	۱۰	قرائت سطح ۴ (علوم و فنون قرائت پایه - گرایش تحقیق و تدویر)	۱
۸۰ ساعت	۱۴	۱۴	۱. حلیه القرآن ۲ (موسوی بلده) ۲. هنر تلاوت	قرائت سطح ۴ و مفاهیم سطح ۳ (یا قبولی در آزمونهای معادل)	۸۰	۵۵	۲۵	قرائت سطح ۵ (علوم و فنون قرائت تکمیلی - گرایش تحقیق و تدویر)	۲
۸۰ ساعت	۱۵	۱۴	۱. حلیه القرآن ۲ (موسوی بلده) ۲. هنر تلاوت	قرائت سطح ۵ و مفاهیم سطح ۴ (یا قبولی در آزمونهای معادل)	۸۰	۵۵	۲۵	قرائت سطح ۶ (علوم و فنون قرائت پیشرفته - گرایش تحقیق)	۳
۵۰ ساعت	۱۶	۱۴	۱. حلیه القرآن ۲ (موسوی بلده) ۲. هنر تلاوت ۳. معماری تلاوت	قرائت سطح ۶ (یا قبولی در آزمونهای معادل)	۵۰	۴۰	۱۰	قرائت سطح ۷ (علوم و فنون قرائت حرفه‌ای) (گرایش تحقیق)	۳
این دوره در صورتی برگزار خواهد شد که تعداد واجدین شرایط شرکت در دوره، به حدنصاب لازم برسد.								قرائت سطح ۸ (علوم و فنون اختلاف قرائت) (گرایش تحقیق)	۴

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

کلیات طرح برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم سطح ۴ (علوم و فنون قرائت پایه) «گرایش تحقیق و تدویر»

وَرَتَّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِیْلًا

«... و قرآن را شمرده شمرده و با تائی تلاوت نما.»

(سوره مبارکه مزمل/آیه ۴)

* مقدمه

بی شک یکی از جلوه‌های اعجاز قرآن کریم که همواره منشأ جذب بسیاری از مردم به سوی قرآن و آموزه‌های دینی بوده همانا قرائت فصیح و آهنگین قرآن کریم همراه با رعایت قواعد تجویدی آن است. از این رو بنا به نص صریح سوره مبارکه مزمل در باب تلاوت قرآن که می‌فرماید: «... وَرَتَّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِیْلًا» و فرمایش گهربار امیرالمؤمنین^۷ که «ترتیل» را به « حفظ الوقوف و بیان الحروف »^۱ معنا فرمودند، معاونت آموزش و پژوهش سازمان دارالقرآن الکریم در استمرار فرآیند طراحی و اجرای «نظام جامع و هماهنگ آموزش قرآن کریم»، طرح تفصیلی برگزاری دوره آموزش قرائت قرآن کریم (سطح ۴) را با هدف آموزش «علوم و فنون قرائت پایه» تقدیم می‌دارد.

* اهداف:

الف) اهداف کلی:

- ۱) نشر آموزه‌های پایه قرائت فصیح و آهنگین قرآن کریم در سطح جامعه اسلامی.
- ۲) ارائه یک روش منطقی، جذاب، سطح‌بندی شده و هماهنگ برای آموزشهای قرائت قرآن در راستای «نظام جامع و هماهنگ آموزش قرآن کریم» و ایجاد علاقه و زمینه برای پرداختن به فراگیری فنون قرائت قرآن در سطوح بالاتر.

ب) اهداف رفتاری:

- ۱) قرآن آموزان، قرآن کریم را به صورت فصیح با رعایت لهجه عربی و با رعایت نکات تجویدی پایه، قرائت نمایند.
- ۲) اصول کلی تقلید را فرا گرفته و بتوانند قرآن کریم را به صورت تقلیدی در شیوه تحقیق یا تدویر تلاوت نمایند.

* چکیده طرح:

بر اساس این طرح پس از تبلیغات، ثبت نام، سطح بندی و کلاسبندی مخاطبان - به تفکیک جنسیت، سطح تحصیلات و محدوده سنی - کلاسهای آموزشی در ۳۰ جلسه، در مراکز آموزشی پیش بینی شده برگزار شده و مخاطبان، توانایی تقلید و ارائه آیات تقلیدی در یکی از دو روش تحقیق یا تدویر را کسب خواهند نمود. سرفصلهای آموزشی این دوره مشتمل بر کلیاتی از تجوید مقدماتی شامل: (تلفظ صحیح حرکات - مخارج حروف دهگانه - صفات استعلاء و استفعال - قلقله - لین - احکام تفخیم و ترقیق - ادغام - احکام میم و نون ساکنه - مدّ و قصر - وقف و ابتداء و سکت) و کلیاتی از مباحث و تعاریف صوت و لحن و کارورزی تلاوتهای تقلیدی می باشد. به افرادی که حد نصاب آزمون شفاهی پایانی (حداقل نمره ۱۴ از ۲۰) را کسب نمایند، گواهینامه مربوطه اعطاء خواهد شد.

۱ - تفسیر الصافی ج ۱ ص ۴۵ - بحار الانوار ج ۶۷ ص ۳۲۳.

* مشخصات کلی دوره:

- ۱- نام دوره: آموزش قرائت قرآن کریم سطح ۴ (علوم و فنون قرائت پایه) «گرایش تحقیق و تدویر»
- ۲- مدت دوره: ۶۰ ساعت آموزشی (شامل ۳۰ جلسه آموزشی).
- ۳- شکل اجرای دوره: به صورت حضوری، ترجیحاً دو جلسه در هفته (افراد مستعد می‌توانند به صورت خودآموز دروس را فرا گرفته و تنها در آزمون‌های مربوطه شرکت نمایند).
- ۴- مقطع زمانی: تمامی فصول سال.
- ۵- پیش نیاز: دارابودن گواهینامه قرائت قرآن (سطح ۳) و مفاهیم (سطح ۲) یا قبولی در آزمون‌های ورودی معادل
- ۶- گستره طرح: سراسر کشور.
- ۷- محل تشکیل دوره: تمامی اماکنی که امکان تشکیل دوره‌ها در آنجا وجود داشته باشد. (اولویت با مراکز فرهنگی و مذهبی است).
- ۸- ممتوای آموزشی دوره: کتب آموزش تجوید مقدماتی معتبر طبق جدول مندرج صفحه ۷
- ۹- مجری دوره: اداره امور قرآنی استانها و کلیه مؤسسات قرآنی مردمی و یا دستگاههای دولتی.
- ۱۰- گروههای هدف: در دو رده سنی بالا و پایین ۱۵ سال.
- ۱۱- تعداد متعلمان در هر کلاس: حداقل ۱۵ و حداکثر ۲۵ نفر و در دو گروه جداگانه برادر و خواهر. تعداد حداقل و حداکثر متعلمان، مربوط به دوره‌های سهمیه‌ای است و در دوره‌های خودگردان رعایت تعداد حداقلی ضرورتی ندارد.
- ۱۲- ارزش آموزشی: کسب نمره قبولی در این دوره به عنوان «۶۰ ساعت آموزش» محسوب گردیده و به قبولشدگان، گواهی پایان دوره اعطاء خواهد شد.

* شرایط شرکت کنندگان

الف) شرایط عمومی:

- تقید به دین مبین اسلام.

- دارا بودن ظاهر و پوششی مناسب و آراستگی رفتار.

ب) شرایط اختصاصی:

- دارابودن گواهینامه قرائت (سطح ۳) و مفاهیم (سطح ۲)

الف- افراد فاقد گواهینامه های فوق، مشروط به قبولی در آزمون ورودی (مطابق با آزمونهای پایانی هر دو دوره فوق) می‌توانند در

دوره آموزشی قرائت قرآن کریم «سطح ۴» شرکت نمایند.

تبصره: افرادی که در آزمون مفاهیم حدنصاب را کسب ننمایند و نمره قرائت عملی آنها بالاتر از ۱۶ باشد، می‌توانند در دوره شرکت نموده و در پایان دوره مجدداً در آزمون مفاهیم شرکت نمایند. بدیهی است در صورت قبولی در آزمون فوق، سایر آزمونها به عمل خواهد آمد.

ب- در شرایط مساوی، اولویت با افرادیست که دارای گواهینامه قرائت (سطح ۳) و مفاهیم (سطح ۲) می‌باشند.

تذکر: حتی المقدور سعی شود محدوده سنی هر کلاس به هم نزدیک بوده و مخاطبان هر کلاس با یکدیگر اختلاف سنی زیادی نداشته باشند.

ج- افرادی که از زمان اخذ گواهینامه ایشان بیش از ۲ سال سپری شده باشد می‌بایست در آزمون ورودی وفق آزمون پایانی قرائت قرآن (سطح ۳) شرکت نمایند.

* محتوای آموزشی

محتوای آموزشی دوره بر مبنای کتب معتبر و مورد تأیید آموزش تجوید مقدماتی طبق سرفصلهای ذیل، ارائه گردد:

□ سرفصلهای تجوید:

۱. آغاز تلاوت، وقف و ابتداء، علائم وقف (رموز سجاوندی) ، نحوه ابتداء به همزه وصل و ترتیل قرآن و روشهای سه‌گانه قرائت.
۲. تلفظ صحیح حرکات و حروف « تلفظ ۱۰ حرف ویژه که تلفظ آنها با حروف فارسی متمایز است».
۳. صفات حروف « استعلاء و استفال، قلقله و لین (از صفات اصلی و فرعی حروف)».
۴. احکام تفخیم (تغلیظ) و ترقیق حروف.
۵. باب ادغام.
۶. احکام نون ساکنه و تنوین.
۷. احکام میم ساکنه.
۸. احکام مدّ و قصر و موارد سکّت در قرآن.

□ سرفصلهای صوت و لحن:

۱. تعریف اصطلاحات و مفاهیم اولیه (اهمیت صوت و لحن در هنر تلاوت ، تعریف مختصری از صوت ، لحن ، نغمه ، ردیف و اداء)
۲. تعریف ، ضرورت تقلید و مراحل تقلید
۳. انتخاب استاد الگو بر اساس توانمندیهای صوتی قاری و کار عملی روی قطعه انتخابی (الگو)

* تذکر ۱ : با عنایت به این که هدف این دوره، آشنایی با تجوید پایه و همچنین یادگیری مبانی صوت و لحن در قالب تلاوتهای تقلیدی می‌باشد، لذا تعدادی تلاوت مبنا (الگو) از مشاهیر جهان اسلام توسط کارگروه تخصصی صوت و لحن سازمان دارالقرآن الکریم تهیه و تکثیر گردیده است که لازم است یک نسخه از لوح فشرده مذکور در اختیار متعلمان و معلمان محترم قرار گیرد تا معلمان با توجه به استعداد صوت و لحنی قرآن آموزان، یکی از تلاوتهای (تحقیق یا تدویر) را برای هر یک از آنان تعیین نمایند. (میزان لازم جهت تقلید قرآن آموزان در جدول مربوط به تذکر ۲ ذکر شده است.)

لازم به ذکر است با توجه به این که این دوره شامل دو گرایش تدویر (ترتیل مصطلح) و تحقیق می‌باشد لذا برای شیوه تحقیق تعداد شش تلاوت مبنا (الگو) از مشاهیر کشور مصر و برای شیوه تدویر نیز قطعاتی از پنج تدویر قاریان برجسته جهان اسلام جهت تقلید در لوح فشرده گنجانده شده است. (میزان لازم جهت تقلید قرآن آموزان در جدول مربوط به تذکر ۲ ذکر شده است.)

طرح تفصیلی برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم

* تذکر ۲: قطعه مدّ نظر جهت تقلید قرآن آموزان در هر یک از رشته های تحقیق و تدویر به شرح ذیل می‌باشد:

* قطعات تقلیدی شیوه تلاوت تحقیق:

ردیف	نام استاد	نام سوره	شماره آیه آغاز قطعه	شماره آیه پایان قطعه	میزان زمان قطعه منتخب (تعداد ردیف یا نفس تلاوت شده)
۱	عبدالباسط محمدعبدالصمد	حج	۲۳ (ان الله یدخل)	۲۵ (عذاب الیم)	۱۲:۲۰ دقیقه (۲۲ نفس)
۲	محمد صدیق منشاوی	نحل	۵۱ (و قال الله)	۶۱ (و لایستقدمون)	۱۱:۱۰ دقیقه (۲۴ نفس)
۳	مصطفی اسماعیل	نمل	۱۵ (و لقد اتینا)	۲۶ (العرش العظیم)	۱۱:۳۰ دقیقه (۲۹ نفس)
۴	محمود علی البنا	بقره	۲۵۵ (الله لا اله)	۲۵۸ (الظالمین)	۱۱:۲۰ دقیقه (۲۷ نفس)
۵	شحات محمد انور	حجرات	۱۳ (یا ایها الناس)	۱۶ (بكل شیء علیم)	۱۰:۲۲ دقیقه (۱۶ نفس)
۶	راغب مصطفی غلوش	فرقان	۵۳ (و هو الذی مرج)	۶۳ (قالوا سلاما)	۹:۵۰ دقیقه (۲۱ نفس)

* قطعات تقلیدی شیوه تلاوت تدویر:

ردیف	نام استاد	قطعه اول	قطعه دوم	قطعه سوم	قطعه چهارم
۱	عبدالباسط محمدعبدالصمد	حمد (۷-۱)	غافر (۹-۱)	معارض (۳۵-۱)	مومنون (۱۷-۱)
۲	محمد صدیق منشاوی	حمد (۷-۱)	ال عمران (۱۹-۸)	حجر (۵۰-۲۶)	جمعه (۱۱-۱)
۳	محمود خلیل الحصری	حمد (۷-۱)	قیامه (۲۵-۱)	یس (۱۱-۱)	رحمن (۳۸-۱)
۴	مشاری العفاسی	حمد (۷-۱)	کهف (۱۱۰-۱۰۷)	عبس (۳۲-۱)	یس (۴۶-۲۸)
۵	شهریار پرهیزکار	حمد (۷-۱)	عنکبوت (۶۰-۴۶)	غافر (۶۵-۶۰)	مریم (۲۱-۷)

جدول بودجه بندی دروس دوره آموزش قرائت قرآن کریم (سطح ۴) (علوم و فنون قرائت پایه) «گرایش تحقیق و تدویر»

جلسه	محورهای درسی تجوید مقدماتی	جلسه	محورهای درسی صوت و لحن پایه *
۱	مقدمه + ویژگیهای قرائت عاصم به روایت حفص + آغاز تلاوت (استعاذه + بسمله) + شیوه های قرائت قرآن کریم (کارورزی سوره یس آیات ۱- ۱۲ با صدای استاد خلیل الحصری یا استاد عبدالباسط)	۲	اهمیت صوت و لحن در هنر تلاوت ، تعریف مختصری از صوت ، لحن ، نغمه ، ردیف و آداء
۳	مروری بر تلفظ صداهای کوتاه در تلاوت قرآن (کارورزی سوره یس آیات ۱۳- ۲۵ با صدای استاد خلیل الحصری یا استاد عبدالباسط)	۴	تعریف ، ضرورت و مراحل تقلید
۵	انواع وقف بر کلمات و علائم وقف + همزه وصل و نحوه ابتدا به آن در انواع کلمات (کارورزی سوره یس آیات ۳۶- ۲۶ با صدای استاد خلیل الحصری یا استاد عبدالباسط)	۶	تست مقدماتی صوت متعلمین و انتخاب الگو بر اساس توانمندیهای صوتی قاری
۷	شرح اصطلاحات تجویدی + تلفظ صحیح حروف (معرفی ۱۰ حرف ویژه) + تلفظ صحیح حروف «ث»، «ذ»، «ط» (کارورزی سوره یس آیات ۳۷- ۴۵ با صدای استاد خلیل الحصری یا استاد عبدالباسط)	۸	تست مقدماتی صوت متعلمین و انتخاب الگو بر اساس توانمندیهای صوتی قاری و کار عملی روی قطعه انتخابی
۹	تلفظ صحیح حروف «ح»، «ع»، «غ»، «و» (کارورزی سوره یس استاد خلیل الحصری آیات ۵۵- ۶۳ با صدای استاد خلیل الحصری یا استاد عبدالباسط)	۱۰	تمرین عملی تلاوتهای تقلیدی متعلمین و ارائه نکات عملی و تکنیکهای صوتی و لحنی به کارگرفته شده در آیات تقلید شده در جهت تطبیق بیشتر با قرائت الگو
۱۱	تلفظ صحیح حروف «ط»، «ض»، «ص» (کارورزی سوره یس آیات ۷۷- ۸۱ با صدای استاد خلیل الحصری یا استاد عبدالباسط)	۱۲	تمرین عملی تلاوتهای تقلیدی متعلمین و ارائه نکات عملی و تکنیکهای صوتی و لحنی به کارگرفته شده در آیات تقلید شده در جهت تطبیق بیشتر با قرائت الگو
۱۳	باب صفات (کلیات + استعلاء و استفال) + «قلقله» و «غنه» (کارورزی سوره طه آیات ۱- ۱۴ با صدای استاد خلیل الحصری یا استاد عبدالباسط)	۱۴	تمرین عملی تلاوتهای تقلیدی متعلمین و ارائه نکات عملی و تکنیکهای صوتی و لحنی به کارگرفته شده در آیات تقلید شده در جهت تطبیق بیشتر با قرائت الگو
۱۵	احکام نون ساکنه و تنوین (اظهار، ادغام) (کارورزی سوره طه آیات ۱۴- ۳۵ با صدای استاد خلیل الحصری یا استاد عبدالباسط)	۱۶	تمرین عملی تلاوتهای تقلیدی متعلمین و ارائه نکات عملی و تکنیکهای صوتی و لحنی به کارگرفته شده در آیات تقلید شده در جهت تطبیق بیشتر با قرائت الگو
۱۷	احکام نون ساکنه و تنوین (اقلاب و اخفاء) (کارورزی سوره طه آیات ۳۷- ۴۵ با صدای استاد خلیل الحصری یا استاد عبدالباسط)	۱۸	تمرین عملی تلاوتهای تقلیدی متعلمین و ارائه نکات عملی و تکنیکهای صوتی و لحنی به کارگرفته شده در آیات تقلید شده در جهت تطبیق بیشتر با قرائت الگو
۱۹	ادغام حروف الفباء در همدیگر + کارورزی بیشتر اخفاء (کارورزی سوره طه آیات ۵۲- ۶۱ با صدای استاد خلیل الحصری یا استاد عبدالباسط)	۲۰	تمرین عملی تلاوتهای تقلیدی متعلمین و ارائه نکات عملی و تکنیکهای صوتی و لحنی به کارگرفته شده در آیات تقلید شده در جهت تطبیق بیشتر با قرائت الگو
۲۱	احکام راء + تفخیم و ترقیق الف مدی (کارورزی سوره طه آیات ۷۷- ۸۵ با صدای استاد خلیل الحصری یا استاد عبدالباسط)	۲۲	تمرین عملی تلاوتهای تقلیدی متعلمین و ارائه نکات عملی و تکنیکهای صوتی و لحنی به کارگرفته شده در آیات تقلید شده در جهت تطبیق بیشتر با قرائت الگو
۲۳	احکام حروف (مدّ و قصر) + (کارورزی سوره طه آیات ۸۸- ۹۴ با صدای استاد خلیل الحصری یا استاد عبدالباسط)	۲۴	تمرین عملی تلاوتهای تقلیدی متعلمین و ارائه نکات عملی و تکنیکهای صوتی و لحنی به کارگرفته شده در آیات تقلید شده در جهت تطبیق بیشتر با قرائت الگو
۲۵	اقسام وقف در پایان آیات و انتهای جملات و عبارات که دارای علامت می باشد. (به همراه کارورزی) اقسام وقف اضطراری (هر کجا نفس تمام شود ، ناتوانی از ادامه قرائت) (به همراه کارورزی)	۲۶	تمرین عملی تلاوتهای تقلیدی متعلمین و ارائه نکات عملی و تکنیکهای صوتی و لحنی به کارگرفته شده در آیات تقلید شده در جهت تطبیق بیشتر با قرائت الگو
۲۷	اقسام وقف اضطراری (هر کجا نفس تمام شود ، ناتوانی از ادامه قرائت) (به همراه کارورزی)		
۲۸	ابتداء به همزه وصل همراه با ذکر استثنائات - اقسام همزه وصل و قطع) و حکم آنها در هنگام وصل رموز وقف سجاوندی و متأخرین محمد علی خلف الحسینی (به صورت اجمالی)		
۲۹	جمع بندی، مرور مطالب و رفع اشکال مباحث تدریس شده مربوط به مبحث تجوید در جلسات پیشین + توجیه نحوه برگزاری آزمونهای پایان دوره در مبحث تجوید		
۳۰	جمع بندی، مرور مطالب و رفع اشکال مباحث تدریس شده مربوط به مبحث صوت و لحن در جلسات پیشین + توجیه نحوه برگزاری آزمونهای پایان دوره در مبحث صوت و لحن		

* تذکر: منابع و صفحات تدریس موضوعات صوت و لحن به شرح ذیل می‌باشد:

- از کتاب هنر تلاوت تالیف استاد شاه‌میوه (چاپ پنجم زمستان ۱۳۹۰): مبحث تعریف صوت و حرکت موجی و ارتعاشی (صفحات ۲۱-۳۰)
- از کتاب معماری تلاوت تالیف استاد شاه‌میوه (چاپ دوم بهار ۱۳۹۱): مبحث اصول تقلید صحیح (صفحات ۶۳-۶۷)

* آزمونها:

۱- آزمون ورودی:

جهت ورود به این دوره آموزشی، آزمونی مطابق با آزمونهای پایانی قرائت قرآن (سطح ۳) و مفاهیم (سطح ۲) اخذ گردد. تذکر: در شرایط مساوی، اولویت با افرادیست که دارای گواهینامه قرائت (سطح ۳) و مفاهیم (سطح ۲) می‌باشند.

۲- آزمونهای پایانی:

آزمون پایانی این دوره شامل دو بخش [الف) آزمون کتبی (ب) آزمون شفاهی قرائت] خواهد بود.

الف) آزمون کتبی:

معلمین محترم جهت اخذ آزمون کتبی در بخش تجوید مقدماتی، می‌بایست ۵ تا ۸ سؤال تشریحی و کاربردی^۱ از کتب تعیین شده طراحی نموده و از متعلمان، آزمون کتبی به عمل آورند. حد نصاب قبولی در این آزمون کسب نمره ۱۴ از ۲۰ می‌باشد.

ب) آزمون شفاهی قرائت:

پس از آزمون کتبی، می‌بایست ساعتی برای برگزاری آزمون شفاهی قرائت تعیین شده و طبق موارد زیر از متعلمین آزمون شفاهی به عمل آید:

۱. مبنای امتیاز آزمون شفاهی قرائت (تحقیق و تدویر)، ۸۰ بوده و حد نصاب نمره قبولی در هر یک از بخشهای: الف: تجوید «۲۴/۵ از ۳۵» و ب: صوت «۱۴ از ۲۰» و لحن «۱۵ از ۲۵» می‌باشد. در صورت عدم کسب نمره قبولی در هر یک از بخشهای مزبور، فراگیر محترم از قبولشدگان محسوب نشده و در بخش مربوطه تجدید منظور خواهد شد.
۲. جهت آزمون نهایی، هریک از فراگیران همان قطعه‌ای که برای تقلید در نظر گرفته شده و حفظ نموده‌اند را می‌بایست به طور کامل تلاوت نمایند و در همان قطعه تلاوت ایشان مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت.
۳. افراد مستعد که قبلاً نسبت به امر تقلید از قرآء مصری مبادرت نموده‌اند، می‌توانند حضوری یا غیر حضوری دوره را سپری نموده و در آزمون پایانی تلاوت خود را به صورت آزاد (غیر تقلیدی) ارائه نمایند. حدنصاب‌های قبولی مشابه قرائت تقلیدی می‌باشد. برای این افراد یک صفحه از قرآن کریم از قرآن‌هایی با رسم الخط عثمان طه با درجه سختی متوسط به صورت قرعه ارائه گردد و پس از مرور حدود ۱۰ دقیقه تلاوت خود را به شیوه تحقیق یا تدویر ارائه نمایند.
۴. طبق فرم و آئین‌نامه زیر نسبت به محاسبه و تعیین امتیاز آزمون قرائت هریک از متعلمان اقدام شود:

ج) نحوه محاسبه نمره نهایی:

نمره قرائت عملی (از ۸۰ نمره) + نمره کتبی تجوید (از ۲۰ نمره)

= نمره نهایی

* آئین‌نامه سنجش:

فرم سنجش تجوید آزمون پایانی دوره آموزش قرائت قرآن کریم (سطح ۴)

در سبک تدویر خوانی، نمره تجوید فقط در حدود ۱/۵ صفحه اول قطعات تقلیدی، محاسبه شود.

نام و نام خانوادگی قاری:		نام پدر:	
صمت قرائت و تجوید مقدماتی (۳۵ نمره)	محورها	ردیف	موارد کسر امتیاز آزمون تجوید
		۱	تبیق (گیر کردن)
		۲	جا انداختن حرف یا کلمه، غلط اعرابی و یا تبدیل کامل صدای کوتاه به کشیده و بالعکس، اشباع و عدم اشباع هاء ضمیر، واو، همزه بدون اصلاح، وقف به حرکت
		۳	اصلاح اغلاط ردیف ۲
		۴	کشش بیش از اندازه متعارف صداهای کشیده و کشش بیش از اندازه صداهای کوتاه یا فارسی بودن صداهای کوتاه و کشیده
		۵	عدم رعایت مخارج، صفات و احکام حروف (در سطح تجوید مقدماتی)
		۶	نقص در رعایت مخارج، صفات و احکام حروف (مثلاً: رعایت نکردن میزان غنّه در ادغام و...)
	۷	مکت بیش از حد در حروف ساکن	
	*	جمع امتیازات منفی	
	*	جمع امتیاز شفاهی	به هروف:
		به عدد:	
نام و نام خانوادگی داور مجاز تجوید:		تاریخ و امضاء داور تجوید:	

فرم سنجش صوت آزمون پایانی دوره آموزش قرائت قرآن کریم (سطح ۴)

نام و نام خانوادگی قاری:		نام پدر:	
محورها	ردیف	موارد کسر امتیاز آزمون صوت	بارم
صوت (۲۰ نمره)	۱	طنین صوت	۴ نمره
	۲	مساحت صوت (با توجه به مساحت صوت قاری الگو)	۴ نمره
	۳	شدت صوت	۲ نمره
	۴	انعطاف صوت (با توجه به انعطاف صوت قاری الگو)	۶ نمره
	۵	تحریر (با توجه به تحریرهای تلاوت الگو)	۳ نمره
	۶	استفاده هنرمندانه از صوت	۱ نمره
*	جمع امتیاز شفاهی	به مروف:	به عدد:
نام و نام خانوادگی داور مجاز صوت و لحن:		تاریخ و امضاء داور صوت و لحن:	

فرم سنجش لحن آزمون پایانی دوره آموزش قرائت قرآن کریم (سطح ۴)

نام و نام خانوادگی قاری:		نام پدر:					گرایش:
ردیف (شماره نفی)	بسیار ضعیف (۰-۴)	ضعیف (۴-۹)	متوسط (۹-۱۴)	خوب (۱۴-۱۹)	بسیار خوب (۱۹-۲۲)	عالی (۲۲-۲۵)	توضیحات (موارد اشکال) لازم است داور دوره، تذکرات صفحات بعد را مطالعه نماید
۱							
۲							
۳							
۴							
۵							
۶							
۷							
۸							
۹							
۱۰							
۱۱							
۱۲							
۱۳							
۱۴							
۱۵							
۱۶							
۱۷							
۱۸							
۱۹							
۲۰							
۲۱							
۲۲							
۲۳							
۲۴							
۲۵							
۲۶							
۲۷							
۲۸							
۲۹							
۳۰							
جمع کل امتیازات:							جمع امتیازات هر ستون

جمع کل امتیازات کسب شده تقسیم بر تعداد نفس‌های تلاوت شده به عدد: به مروف:

نام و نام خانوادگی داور مجاز صوت و لحن: تاریخ و امضاء داور صوت و لحن:

فرم سنجش تجوید و وقف و ابتداء آزمون پایانی دوره قرائت سطح (۴)

(ویژه آزمونهای ورودی دوره‌های تربیت معلم روخوانی و روانخوانی، حفظ و دوره قرائت قرآن سطح ۵)

نام و نام خانوادگی قاری:		نام پدر:	
صمت قرائت و تجوید و وقف و ابتداء مقدماتی (۳۵ نمره)	محورها	ردیف	موارد کسر امتیاز آزمون تجوید
	امتیاز منفی	بارم منفی	امتیاز منفی
		هر مورد -۰/۵	تبیق (گیر کردن)
		هر مورد ۳- -۰/۵	جا انداختن حرف یا کلمه، غلط اعرابی و یا تبدیل کامل صدای کوتاه به کشیده و بالعکس، اشباع و عدم اشباع هاء ضمیر، واو، همزه بدون اصلاح، وقف به حرکت
		هر مورد ۱- -۰/۵	اصلاح اغلاط ردیف ۲
		هر مورد -۰/۲۵	کشش بیش از اندازه متعارف صداهای کشیده و کشش بیش از اندازه صداهای کوتاه یا فارسی بودن صداهای کوتاه و کشیده
		هر مورد ۱- -۰/۵	عدم رعایت مخارج، صفات و احکام حروف (در سطح تجوید مقدماتی)
		هر مورد -۰/۵	نقص در رعایت مخارج، صفات و احکام حروف (مثلاً: رعایت نکردن میزان غنّه در ادغام و...)
		هر مورد -۰/۵	مکتب بیش از حد در حروف ساکن
		هر مورد -۰/۷۵	عدم رعایت وقف و وصلها در علائم " م - لا "
	هر مورد -۰/۲۵	عدم رعایت وقف و وصلها در علائم " قلی - صلی " (مثال: عبور از علامت قلی و وقف بر علامت صلی)	
*	جمع امتیازات منفی		
*	جمع امتیاز شفاهی	به مروف:	به عدد:

نام و نام خانوادگی داور مجاز تجوید:

تاریخ و امضاء داور تجوید:

فرم سنجش صوت و لحن آزمون پایانی دوره قرائت سطح (۴)

(ویژه آزمونهای ورودی دوره‌های تربیت معلم روخوانی و روانخوانی، حفظ و دوره قرائت قرآن سطح ۵)

نام و نام خانوادگی قاری:		نام پدر:	
محورها (۱۰ نمره)	ردیف	موارد آزمون صوت	بارم
	۱	طنین صوت	۵ نمره
	۲	مساحت صوت	۵ نمره
	۳	شدت صوت	۲ نمره
	۴	انعطاف صوت	۴ نمره
	۵	تحریر	۲ نمره
	۶	استفاده هنرمندانه از صوت	۲ نمره
لحن (۱۵ نمره)	ردیف	موارد آزمون لحن	بارم
	۱	قدرت تنغیم	۷ نمره
	۲	تنوع ردیف‌های لحنی	۶ نمره
	۳	تنظیم و توزیع آهنگ‌ها	۳ نمره
	۴	تاثیر بر مستمعین (جاذبه پرده‌ها)	۵ نمره
	۵	ارائه فرود زیبا و منطقی	۲ نمره
	۶	تحریرهای فنی	۲ نمره
موارد کسر نمره	۱	به ازاء هر مورد ناهمگونی ردیف، خروج از مقام	۰/۵ - نمره
	۲	به ازاء هر مورد خروج از ردیف صدا، نامطلوب بودن تحریر، تکرار ملال آور ردیف، عدم توازن سرعت، تکلف و فشار در اجرای نغمات	۰/۲۵ - نمره
*	جمع امتیاز شفاهی	به مروف:	به عدد:

نام و نام خانوادگی داور مجاز صوت و لحن:

تاریخ و امضاء داور صوت و لحن:

* تذکرات مهم :

تذکرات مربوط به داوران:

- ۱) در مورد عدم رعایت مخارج حروف، به ازای هر حرف در طول قرائت، حداکثر ۲ نمره کسر خواهد شد.
- ۲) جهت رعایت عدالت و همچنین دقت در ارزیابی قرائت متعلمان، آزمونهای پایانی و شفاهی این دوره می بایست توسط حداقل دو داور مجاز (یک نفر جهت ارزیابی تجوید و یک نفر ویژه ارزیابی صوت و لحن) صورت گیرد.
- ۳) برای اخذ آزمون شفاهی هریک از شرکت کنندگان، یک نمونه از فرم‌های بالا تکثیر و طبق آن امتیاز مربوطه محاسبه شود.
- ۴) جهت محاسبه نمره نهایی متعلم باید نمره آزمون کتبی (از ۲۰ نمره) با نمره آزمون شفاهی (از ۸۰ نمره) جمع گردیده و حاصل آن را بر عدد ۵ تقسیم شود و حاصل به عنوان نمره نهایی فرد منظور شود. (حد نصاب نمره قبولی نیز (۱۴ از ۲۰) خواهد بود).
- ۵) از آنجا که تعداد نفس‌های مدنظر جهت تقلید در هر یک از سبکها متغیر است لذا لازم است داور محترم دقت لازم را در محاسبه امتیازات داشته باشد.
- ۶) در شیوه تحقیق، سطح اجرای هر قطعه (نفس) با توجه به تقسیم بندی (بسیارضعیف، ضعیف، متوسط، خوب، بسیار خوب، عالی) در بخش لحن، توسط داور محترم بر اساس پارامترهای زیر تعیین خواهد شد:
  - الف) بسیار ضعیف: عدم انطباق کامل قطعه تقلید شده نسبت به تلاوت مبنا (از حیث مقام، طبقه صوتی و ...)
  - ب) ضعیف: مشابهت با تلاوت مبنا فقط از نظر مقام بدون رعایت سایر موارد
  - ج) متوسط: مشابهت با تلاوت مبنا از نظر مقام و طبقه صوتی بدون رعایت تکیه‌های صوتی، تحریرها، فواصل
  - د) خوب: مشابهت با تلاوت مبنا همراه با رعایت نسبی تکیه‌ها، تحریرها و فواصل
  - ه) بسیار خوب: مشابهت با تلاوت مبنا همراه با رعایت تکیه‌ها، تحریرها و فواصل بطور نسبتاً کامل
  - و) عالی: تقلید کامل همراه با تمامی جوانب آن (مقام- ملودی- تحریرها- فواصل- تکیه‌ها و ...)
- ۷) در شیوه تدویر، سطح اجرای هر تلاوت از تلاوتهای چهارگانه به صورت مجزا سنجیده و بر اساس بارم تعیین شده در فرم داوری امتیازدهی می‌گردد. لذا لازم است داوران محترم در تلاوتهایی که دارای چند نغمه یا مقام می‌باشند تقسیم بارم آن تلاوت را به نسبت تعداد نغمات مدنظر قرار داده تا در صورت عدم انطباق یک نغمه، فقط نمره همان نغمه کسر گردد. تذکر: به علت کوتاه بودن و تک نغمه‌ای بودن سوره حمد در تلاوت اساتید، بارم آن کمتر لحاظ شده است.
- ۸) توصیه اکید می‌گردد که داور محترم در ستون توضیحات فرم داوری، نکات و موارد اشکال در قطعه‌های ارائه شده توسط متعلمان را مرقوم فرمایند.
- ۹) در سبک تدویر خوانی، نمره تجوید فقط در حدود ۱/۵ صفحه اول قطعات تقلیدی، محاسبه شود.
- ۱۰) لازم است داور محترم، تسلط کامل بر تلاوتهای تقلیدی این دوره داشته باشد.
- ۱۱) فرمهای ارزیابی قرائت سطح ۴ (ویژه آزمونهای ورودی دوره‌های تربیت معلم روخوانی و روانخوانی، حفظ و دوره قرائت قرآن سطح ۵) در متن طرح گنجانده شده است که حدنصاب‌های قبولی آن مشابه قرائت تقلیدی می‌باشد.
- ۱۲) افراد مستعد که قبلاً نسبت به امر تقلید از قراء مصری مبادرت نموده‌اند، می‌توانند حضوری یا غیرحضوری دوره را سپری نموده و در آزمون پایانی تلاوت خود را به صورت آزاد (غیر تقلیدی) ارائه نمایند. حدنصاب‌های قبولی مشابه قرائت تقلیدی می‌باشد. بدیهی است جهت داوری افراد مذکور از فرمهای ویژه آزمونهای ورودی که در صفحات ۳۳ و ۳۴ آمده است استفاده گردد.

تذکرات مربوط به معلم:

۱. لازم است معلم محترم دوره جهت تدریس و تبیین شرایط و ضوابط "تقلید" از فصل "تقلید" کتاب معماری تلاوت تألیف استاد غلامرضا شاه میوه اصفهانی استفاده نماید. لازم به ذکر است که به دلیل آن که فقط بخش مذکور از کتاب فوق مد نظر است لذا نیازی نمی‌باشد که کتاب فوق در اختیار متعلمان قرار بگیرد. (متعلمان می‌توانند جهت بهره برداری بهینه از مطالب تدریس شده، نت برداری نمایند).

طرح تفصیلی برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم

۲. پیشنهاد می‌گردد جهت آماده شدن هر چه بیشتر متعلمان برای ورود به تقلید تلاوتهای تحقیق، معلم محترم دوره ابتداء یک قطعه از تلاوتهای تدویر تقلیدی را جهت تمرین به قرآن آموزان ارائه نماید.
۳. معلم محترم در این دوره جهت بالا بردن سطح و مهارت متعلمان به کارورزی بیشتر بپردازند.
۴. معلم محترم موظف می‌باشند که در جلسات اولیه با توجه به تواناییهای صوتی متعلمان و علاقه ایشان، به معرفی استاد الگو مبادرت ورزیده و برای آموزش نحوه تقلید فرازهای اولیه، وقت بیشتری صرف نمایند.
۵. با عنایت به تأکید اساتید فن تلاوت، توصیه می‌شود جهت شروع تقلید در زمینه تلاوت تحقیق، تلاوت استاد محمد صدیق منشاوی و استاد عبدالباسط و در زمینه تلاوت تدویر تلاوت استاد محمد صدیق منشاوی یا استاد خلیل الحصری به متعلمان معرفی گردد.
- تذکره:** در صورت وجود استعدادهای ویژه در بین متعلمان، معرفی سایر تلاوتهای موجود در لوح فشرده بلامانع می‌باشد.
۶. نظر به این که انتخاب و نحوه چینش قطعات تقلیدی شیوه تدویرخوانی هدفمند بوده است، تأکید می‌گردد تا معلمان بر تقلید قطعات تقلیدی به ترتیب طبق شماره آنها (قطعه ۴ تا ۱۴) توسط شرکت کنندگان توصیه نمایند.
۷. با توجه به اینکه تلاوتهای مبنای این دوره پس از برگزاری جلسات متعدد کارگروه تخصصی صوت و لحن با حضور اساتید مبرز (آقایان آرزوم، شاه‌میوه، دغاغله، احمد ابوالقاسمی، محمد عباسی، قره‌شیخلو، داوود تک‌فلاح) انجام گرفته است معلمان دوره به هیچ وجه مجاز نمی‌باشند تلاوتهایی غیر از آنچه در لوح فشرده تقلیدی سازمان قرار داده شده است، جهت تقلید در دوره به متعلمان معرفی نمایند.
- متعلمان در طول دوره موظف می‌باشند قطعه انتخاب شده از تلاوت مبنا را تقلید نمایند و معلمان دوره از اعمال تکلیف بیشتر قرآن آموزان در این زمینه خودداری نمایند.
۸. برای بهبود کیفیت دوره لازم است که معلم محترم دوره، تلاوتهای مبنا را با توجه به استعداد مختلف افراد تقطیع نماید تا متعلمان نسبت به تکلیف هر جلسه خود توجیه باشند.
۹. با عنایت به محدود بودن ساعات آموزشی دوره و همچنین لزوم تقلید دیگر تلاوتهای استاد مبنا توسط قرآن آموزان، لازم است معلم محترم در پایان دوره توصیه نمایند تا قرآن آموزان پس از اتمام دوره، تلاوت تقلیدی خود را به صورت غیر حضوری تا پایان تلاوت با شرکت در دوره‌ها و جلسات قرآنی، تقلید نمایند. (همچنین توصیه شود جهت تثبیت فضای صوتی و لحنی قاری الگو، به تقلید سایر تلاوتهای استاد نیز مبادرت ورزند).
۱۰. در لوح فشرده آموزشی مربوط به تلاوتهای تدویر، علاوه بر تلاوتهای تقلیدی تعدادی تلاوت کارورزی جهت تمرین بیشتر قرآن آموزان قرار داده شده است.
۱۱. از آنجا که هدف از برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم، تربیت و پرورش نیروهای قرآنی به کمک آموزه‌های قرآن کریم می‌باشد، لذا شایسته است که معلم محترم در هر جلسه در خلال تدریس نظری، مطالب کوتاه تربیتی را بنا به فراخور حال فراگیران، از قرآن کریم و فرمایشات اهل بیت (علیهم السلام)، عنوان نمایند. برای مثال معلمان می‌توانند از کلمات، عبارات و آیات تلاوت شده بهره گرفته و آیه مربوطه را که حاوی مطلب تربیتی است به شیوه‌ای هنرمندانه تبیین نمایند.
۱۲. معلم محترم در جلسه اول پیش از آموزش به بیان مقدمه، اهداف دوره و آماده سازی متعلمین بپردازند.
۱۳. افراد مستعد که قبلاً نسبت به امر تقلید از قرآء مصری مبادرت نموده‌اند، می‌توانند حضوری یا غیر حضوری دوره را سپری نموده و در آزمون پایانی تلاوت خود را به صورت آزاد (غیر تقلیدی) ارائه نمایند. حدنصاب‌های قبولی مشابه قرائت تقلیدی می‌باشد.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کلیات طرح برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم سطح ۵ (علوم و فنون قرائت تکمیلی) «گرایش تحقیق و تدویر»

پیامبر اکرم (ص): مَنْ قرأ القرآنَ ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ وَ تَفَقَّهَ فِي الدِّينِ كَانَ لَهُ مِنَ الثَّوَابِ مِثْلَ جَمِيعِ مَا أُعْطِيَ الْمَلَائِكَةُ وَالْأَنْبِيَاءُ وَالْمُرْسَلُونَ^۱

هر کس برای کسب رضایت خدا و آگاهی در دین قرآن بخواند، ثوابی مانند همه آنچه که به فرشتگان و پیامبران و رسولان داده شده، برای اوست.

* مقدمه

بی شک یکی از جلوه‌های اعجاز قرآن کریم که همواره منشأ جذب بسیاری از مردم به سوی قرآن و آموزه‌های دینی بوده همانا قرائت فصیح و آهنگین قرآن کریم همراه با رعایت قواعد تجویدی آن است. از این رو بنا به نص صریح سوره مبارکه مزمل در باب تلاوت قرآن که می‌فرماید: «... وَ رَتَّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً» و فرمایش گهربار امیرالمؤمنین^۷ که «ترتیل» را به «حفظ الوقوف و بیان الحروف»^۲ معنا فرمودند، معاونت آموزش و پژوهش سازمان (دارالقرآن الکریم) در استمرار فرآیند طراحی و اجرای «نظام جامع و هماهنگ آموزش قرآن کریم»، طرح تفصیلی برگزاری دوره آموزش قرائت قرآن کریم (سطح ۵) را با هدف آموزش «علوم و فنون قرائت تکمیلی» تقدیم می‌دارد.

* اهداف:

الف) اهداف کلی:

- ۱) نشر آموزه‌های تکمیلی قرائت فصیح و آهنگین قرآن کریم در سطح جامعه اسلامی .
- ۲) ارائه یک روش منطقی، جذاب، سطح‌بندی شده و هماهنگ برای آموزش‌های قرائت قرآن در راستای «نظام جامع و هماهنگ آموزش قرآن کریم» و ایجاد علاقه و زمینه برای پرداختن به فراگیری فنون قرائت قرآن در سطوح بالاتر.

ب) اهداف رفتاری:

- ۱) قرآن آموزان، قرآن کریم را به صورت فصیح و با لهجه صحیح عربی و با رعایت کلیه نکات تجویدی، قرائت نمایند.
- ۲) ضمن آشنایی با برخی مقوله‌های صوت و لحن، قرآن آموزان قادر خواهند بود آیات قرآن کریم را در سبک و شیوه استاد الگوی خود تلاوت نمایند.

* چکیده طرح:

بر اساس این طرح پس از تبلیغات، ثبت نام، سطح بندی و کلاسبندی مخاطبان - به تفکیک جنسیت، سطح تحصیلات و محدوده سنی - کلاسهای آموزشی در ۴۰ جلسه، در مراکز آموزشی پیش بینی شده برگزار شده و مخاطبان، توانایی تلاوت آیات شریفه قرآن در یکی از دو شیوه تحقیق یا تدویر و در سبک یکی از مشاهیر قرائت جهان اسلام را کسب خواهند نمود. سرفصلها و بودجه‌بندی دروس بر مبنای مباحث تکمیلی تجوید (شامل کلیه مباحث تجوید) و صوت و لحن می‌باشد. به افرادی که حد نصاب آزمون‌های کتبی و قرائت عملی را کسب نمایند، گواهینامه مربوطه اعطاء خواهد شد.

۱- وسائل الشیعه، ج ۶، ص ۱۸۳، ح ۷۶۸۳

* مشخصات کلی دوره:

- ۱- **نام دوره:** آموزش قرائت قرآن کریم (سطح ۵) (علوم و فنون قرائت تکمیلی) «گرایش تحقیق و تدویر»
- ۲- **مدت دوره:** ۸۰ ساعت آموزشی (شامل ۴۰ جلسه ۲ ساعته).
- ۳- **شکل اجرای دوره:** به صورت حضوری، ترجیحاً دو جلسه در هفته (افراد مستعد می‌توانند به صورت خودآموز درس را فرا گرفته و تنها در آزمون‌های مربوطه شرکت نمایند).
- نکته: به دلیل نیاز به کارورزی بیشتر در دوره فوق بهتر است دو جلسه در هفته در نظر گرفته شود.
- ۴- **مقطع زمانی:** در طول سال.
- ۵- **پیش‌نیاز:** دارا بودن گواهینامه قرائت قرآن (سطح ۴) و مفاهیم (سطح ۳) یا قبولی در آزمونهای ورودی معادل
- ۶- **گستره طرح:** سراسر کشور.
- ۷- **محل تشکیل دوره:** تمامی اماکنی که امکان تشکیل دوره‌ها در آنجا وجود داشته باشد. (اولویت با مراکز فرهنگی و مذهبی است).
- ۸- **ممتوای آموزشی دوره:** ۱- کتاب حلیۃ القرآن «سطح ۲» تألیف آقای موسوی بلده ۲- پژوهشی در علم تجوید تألیف آقای علامی (این کتاب به عنوان کتاب کمک آموزشی می‌باشد) ۳- کتاب "هنر تلاوت" و "معماری تلاوت" تألیف آقای شاه‌میوه یا سایر کتب مشابه و مورد تأیید.
- ۹- **مجری دوره:** اداره امور قرآنی استانها و کلیه مؤسسات قرآنی مردمی و یا دستگاههای دولتی.
- ۱۰- **گروههای هدف:** دو رده سنی بالا و پایین ۱۵ سال.
- ۱۱- **تعداد متعلمان در هر کلاس:** حداقل ۱۵ و حداکثر ۲۵ نفر و در دو گروه جداگانه برادر و خواهر. تعداد حداقل و حداکثر متعلمان، مربوط به دوره‌های سهمیه‌ای است و در دوره‌های خودگردان رعایت تعداد حداقلی ضرورتی ندارد.
- ۱۲- **ارزش آموزشی:** کسب نمره قبولی در این دوره به عنوان «۸۰ ساعت آموزش» محسوب گردیده و به قبولشدگان، گواهی پایان دوره از طریق استان اعطاء خواهد شد.

* شرایط شرکت کنندگان

الف) شرایط عمومی:

- تقید به دین مبین اسلام.
- دارا بودن ظاهر و پوششی مناسب و آراستگی رفتار.

ب) شرایط اختصاصی:

- ۱- دارا بودن گواهینامه قرائت قرآن (سطح ۴) و مفاهیم قرآن (سطح ۳)
- الف- افراد فاقد گواهینامه‌های فوق، مشروط به قبولی در آزمون ورودی (مطابق با آزمونهای پایانی هر دو دوره فوق) می‌توانند در دوره آموزشی قرائت قرآن کریم (سطح ۵) شرکت نمایند.
- تبصره: افرادی که در آزمون مفاهیم حدنصاب را کسب ننمایند و نمره قرائت عملی آنها بالاتر از ۱۶ باشد، می‌توانند در دوره شرکت نموده و در پایان دوره مجدداً در آزمون مفاهیم شرکت نمایند. بدیهی است در صورت قبولی در آزمون فوق، سایر آزمونها به عمل خواهد آمد.
- ب- افرادی که از زمان اخذ گواهینامه ایشان بیش از ۲ سال سپری شده باشد می‌بایست در آزمون ورودی وفق آزمون پایانی قرائت قرآن (سطح ۴) شرکت نمایند.
- ۲- داشتن استعداد و قریحه ذاتی در درک و تقلید اصوات و نغمات قرآنی.
- تذکر: حتی‌المقدور سعی شود محدوده سنی هر کلاس به هم نزدیک بوده و مخاطبان هر کلاس با یکدیگر اختلاف سنی زیادی نداشته باشند.

* محتوای آموزشی

محتوای آموزشی دوره در قسمت تجوید و وقف و ابتداء، مطابق با سرفصلهای کتاب حلیه القرآن (سطح ۲) و در بخش صوت و لحن نیز بر مبنای کتاب هنر تلاوت، سرفصلهای ارائه شده زیر و تجربیات علمی و عملی معلم دوره می‌باشد:

الف) معرفی کلی دروس و سرفصلهای آموزشی دوره:

* سرفصلهای تجوید و وقف و ابتداء:

۱. خلاصه‌ای از تاریخ قرآن و مراتب قرائت.
۲. آغاز و اتمام قرائت.
۳. ابتداء و وقف بر کلمات.
۴. انواع «ه - ه» در آخر کلمات.
۵. مخارج حروف.
۶. صفات حروف (اصلی و فرعی).
۷. احکام حروف (تفخیم و ترقیق - ادغام - میم و نون ساکنه - غنه - مدّ و قصر).
۸. وقف و ابتداء در عبارات (وقف - قطع - انواع وقف و ابتداء - رموز سجاوندی - تکبیر - سجده‌های واجب).

* سرفصلهای صوت و لحن:

۱. مراحل تولید و تشدید صوت
۲. صوت‌شناسی (تعاریف و ویژگیهای صوت).
۳. آشنایی با مفاهیم و اصطلاحات پایه نغمه‌شناسی.
۴. آموزش تکنیک‌های عملی و کاربردی صوت (نفس‌گیری، جایگاه صحیح صدا، شدت و طنین صدا، سرعت مناسب)
۵. ارائه مختصری از ویژگیهای کاربردی سبکهای تقلید شده (ویژگیهای صوتی، روش اوج‌گیری و ...)

* تذکر: منابع و صفحات تدریس موضوعات صوت و لحن به شرح ذیل می‌باشد:

- کتاب هنر تلاوت (چاپ پنجم زمستان ۱۳۹۰):
بخش یکم: صوت‌شناسی (صفحات ۲۵-۴۷)
- بخش دوم: آشنایی با مفاهیم و اصطلاحات پایه در نغمه‌شناسی (صفحات ۱۱۳-۱۳۰)
- کتاب معماری تلاوت (چاپ دوم بهار ۱۳۹۱):
گام پنجم: طراحی تمرینات - تمرینات صدا (صفحات ۷۳ - ۸۶)
گام پنجم: طراحی تمرینات - تمرینات مربوط به نفس (صفحات ۱۰۵ - ۱۱۰)

جدول بودجه‌بندی دروس دوره آموزش قرائت قرآن کریم (سطح ۵)

جلسه	محورهای درسی تجوید تکمیلی (۱)	جلسه	محورهای درسی صوت و لحن تکمیلی (۲)
۱	خلاصه‌ای از تاریخ قرآن + مراتب قرائت	۲	مراحل تولید و تشدید صوت ، تقدم صوت بر لحن
۳	آغاز قرائت + ابتداء به کلمه + طرق وقف بر آخر کلمه	۴	ویژگیهای صوت (ویژگی ارتفاع) ، گروههای صوتی به لحاظ وسعت
۵	احکام هاء آخر کلمه+ شروع باب مخارج . و توضیح کلیات مخارج و مواضع اداء حروف	۶	ویژگیهای صوت (ویژگی شدت) به همراه مثالهای عملی + کارروزی عملی جهت تطبیق قرائت الگو با سایر قطعات قرآنی به همراه تعیین پرده شروع و بیان روش اوج‌گیری به کار گرفته شده
۷	ذکر مواضع جوف، حلق و مخارج موجود در آنها + کارروزی موارد تدریس شده در آیات قرآن	۸	ویژگیهای صوت (ویژگی ظنین) به همراه مثالهای عملی + کارروزی عملی جهت تطبیق قرائت الگو با سایر قطعات قرآنی به همراه تعیین پرده شروع و بیان روش اوج‌گیری به کار گرفته شده
۹	موضع لسان + مخارج دهگانه موضع لسان + کارروزی موارد تدریس شده در آیات قرآن	۱۰	ویژگیهای صوت (ویژگی مدت)، کاربرد انعطاف، به همراه مثالهای عملی + کارروزی عملی جهت تطبیق قرائت الگو با سایر قطعات قرآنی به همراه تعیین پرده شروع و بیان روش اوج‌گیری به کار گرفته شده
۱۱	ذکر مواضع شفتین و خیشوم و مخارج آنها + مراحل تولید حرف + کارروزی موارد تدریس شده در آیات قرآن	۱۲	ویژگیهای صوت (ویژگی تحریر)، عوامل موثر در کیفیت تحریر به همراه مثالهای عملی + کارروزی عملی جهت تطبیق قرائت الگو با سایر قطعات قرآنی به همراه تعیین پرده شروع و بیان روش اوج‌گیری به کار گرفته شده
۱۳	شروع باب صفات + صفات اصلی (جهروهمس) + کارروزی موارد تدریس شده در آیات قرآن	۱۴	تعریف اصطلاحات موسیقایی (درجه، فاصله ، پرده ، اکتاو) + کارروزی تلاوت
۱۵	صفات اصلی (شدت، رخاوت و توسط) + کارروزی موارد تدریس شده در آیات قرآن	۱۶	تعریف اصطلاحات موسیقایی (دیوان اساسی، اسامی درجات دیوان اساسی، قرار ، جواب ، جواب الجواب (رکوز ، غماز ، اکتاو)، کارروزی تلاوت
۱۷	صفات اصلی (استعلاء و استغفال) (اطباق و انفتاح) + کارروزی موارد تدریس شده در آیات قرآن	۱۸	تعریف اصطلاحات موسیقایی (مقام ، جنس (دانگ) ، تصویر، انتقال ، سُلَم) + کارروزی عملی جهت تطبیق قرائت الگو با سایر قطعات قرآنی
۱۹	صفات اصلی اصمات و اذلاق و جمع‌بندی کلی صفات اصلی + صفات فرعی (صغیر + قلقله + لین) کارروزی موارد تدریس شده در آیات قرآن	۲۰	تکنیکهای عملی و کاربردی صوت (نفس‌گیری) و کارروزی طریقه نفس‌گیری در تمرینات عملی جهت تطبیق قرائت الگو با سایر قطعات قرآنی
۲۱	صفات فرعی (انحراف + تکریر + تفسی + استطاله) + کارروزی موارد تدریس شده در آیات قرآن	۲۲	تکنیکهای عملی و کاربردی صوت (جایگاه صحیح صدا در دستگاه تکلم) و کارروزی جایگاه صحیح صوت در تمرینات عملی جهت تطبیق قرائت الگو با سایر قطعات قرآنی
۲۳	صفات فرعی (غنه + نبره + بجه) + جمع‌بندی باب صفات (تقسیم‌بندی صفات قوی و ضعیف) + کارروزی موارد تدریس شده در آیات قرآن	۲۴	تکنیکهای عملی و کاربردی صوت (شناخت شدت مناسب با صدا و حنجره افراد) و کارروزی شدت مناسب صوت متعلمین در تمرینات عملی جهت تطبیق قرائت الگو با سایر قطعات قرآنی
۲۵	احکام حروف (باب تفخیم و ترفیق) (تغلیظ و ترفیق لام) + کارروزی موارد تدریس شده در آیات قرآن	۲۶	تکنیکهای عملی و کاربردی صوت (تکنیکهای پردازش ظنین) و کارروزی معرفی تکنیک‌های پردازش ظنین در تمرینات عملی جهت تطبیق قرائت الگو با سایر آیات
۲۷	احکام حروف (باب ادغام و کلیات) + (باب ادغام صغیر و کبیر) + (انواع رابطه و ادغام دو حرف) + (ادغام تام و ناقص) کارروزی موارد تدریس شده در آیات قرآن	۲۸	تکنیکهای عملی و کاربردی صوت (انتخاب سرعت مناسب) و ارائه معیارها و شاخص‌ها جهت انتخاب سرعت متناسب با ویژگیهای صوتی و لحنی متعلمین در تمرینات عملی جهت تطبیق قرائت الگو با سایر قطعات قرآنی
۲۹	احکام حروف (احکام نون ساکنه و تنوین) + کارروزی موارد تدریس شده در آیات قرآن	۳۰	کارروزی مبحث تطبیق قرائت الگو با سایر قطعات قرآنی (انجام قرائت دیگر آیات شریفه در سبک و قالب قرائت الگو) و ارائه نکات و تکنیکهای صوتی و لحنی
۳۱	کارروزی احکام نون ساکنه و تنوین (اخفاء) + احکام حروف (احکام میم ساکنه) + احکام حروف (احکام غنه) + کارروزی موارد تدریس شده در آیات قرآن	۳۲	کارروزی مبحث تطبیق قرائت الگو با سایر قطعات قرآنی (انجام قرائت دیگر آیات شریفه در سبک و قالب قرائت الگو) و ارائه نکات و تکنیکهای صوتی و لحنی
۳۳	احکام حروف (احکام مده و قصر - کلیات) + (احکام مده و قصر - معرفی و تشریح انواع مده "با سبب همزه") کارروزی موارد تدریس شده در آیات قرآن	۳۴	کارروزی مبحث تطبیق قرائت الگو با سایر قطعات قرآنی (انجام قرائت دیگر آیات شریفه در سبک و قالب قرائت الگو) و ارائه نکات و تکنیکهای صوتی و لحنی
۳۵	احکام حروف (احکام مده و قصر - معرفی و تشریح انواع مده با سبب سکون) کارروزی موارد تدریس شده در آیات قرآن	۳۶	کارروزی مبحث تطبیق قرائت الگو با سایر قطعات قرآنی (انجام قرائت دیگر آیات شریفه در سبک و قالب قرائت الگو) و ارائه نکات و تکنیکهای صوتی و لحنی
۳۷	باب وقف و ابتداء (کلیات + کلیات انواع وقف اضطراری و اختیاری) (انواع وقف تام و کافی و حسن و قبیح)	۳۸	کارروزی مبحث تطبیق قرائت الگو با سایر قطعات قرآنی (انجام قرائت دیگر آیات شریفه در سبک و قالب قرائت الگو) و ارائه نکات و تکنیکهای صوتی و لحنی
۳۹	باب وقف و ابتداء (انواع ابتداء + رموز سجاوندی + سکت +	۴۰	کارروزی مبحث تطبیق قرائت الگو با سایر قطعات قرآنی (انجام قرائت دیگر آیات شریفه

۱ - بر اساس کتاب حلیه القرآن (سطح ۲) - تألیف آقای سید محسن موسوی بلده.

۲ - بر اساس کتاب هنر تلاوت و معماری تلاوت - تألیف آقای غلامرضا شاه‌میوه اصفهانی.

* آزمونها:**الف - آزمون ورودی:**

جهت ورود به این دوره آموزشی، آزمونی مطابق با آزمونهای پایانی قرائت (سطح ۴) و مفاهیم (سطح ۳) اخذ گردد.

ب - آزمونهای پایانی:

آزمون پایانی دوره شامل دو بخش [الف - آزمون کتبی و ب - آزمون شفاهی قرائت] خواهد بود و میانگین نمرات فوق، نمره نهایی فرد را مشخص خواهد نمود.

نکته: پیش از محاسبه معدل نمرات کتبی و شفاهی، ابتدا نمره قرائت شفاهی - که از ۱۰۰ می‌باشد - بر مبنای ۲۰ محاسبه شود.

ب - ۱) آزمون کتبی:

معلمین محترم می‌بایست جهت اخذ آزمون کتبی، در هر یک از بخشهای تجوید تکمیلی (به همراه سؤالاتی از بخش وقف و ابتدا) و صوت و لحن تکمیلی، ۵ تا ۸ سؤال تشریحی و کاربردی^۱ از کتب تعیین شده (حلیة القرآن (سطح ۲) و هنر تلاوت (فقط بخشهای تدریس شده) ، طراحی نموده و از متعلمان آزمون کتبی به عمل آورند.

شایان ذکر است نمره قبولی در این آزمون (برای هر یک از بخشهای تجوید و صوت و لحن) حداقل ۱۴ از ۲۰ می‌باشد.

ب - ۲) آزمون شفاهی:

پس از آزمون کتبی، می‌بایست ساعتی برای برگزاری آزمون شفاهی قرائت تعیین شده و طبق موارد زیر از متعلمین آزمون شفاهی به عمل آید:

۱. مبنای امتیاز آزمون شفاهی قرائت (تحقیق و تدویر)، ۱۰۰ بوده و در صورت کسب نمره حد نصاب توسط متعلمین در هر یک از بخشهای: الف - تجوید « ۲۴/۵ از ۳۵ » ب - وقف و ابتدا « ۱۰/۵ از ۱۵ » ج - صوت « ۱۴ از ۲۰ » د - لحن « ۲۱ از ۳۰ »، به ایشان گواهینامه قرائت قرآن کریم (سطح ۵) « تحقیق » یا « تدویر » اعطاء خواهد شد.

تبصره ۱: در صورت عدم کسب نمره قبولی در هر یک از بخشهای مزبور، متعلم محترم از قبولشدگان محسوب نشده و در بخش یا بخشهای مربوطه تجدید منظور خواهد شد.

تبصره ۲: نحوه برگزاری آزمون پایانی به دو روش تحقیق و تدویر بوده و بر اساس آئین‌نامه و فرمهای داوری که به پیوست آمده است می‌باشد. ضمناً هر یک از متعلمین می‌توانند در یک یا هر دو رشته (تحقیق و تدویر) شرکت نمایند.

۲. به هر یک از متعلمان پس از مشخص نمودن آیات آزمون، حدود ۱۰ دقیقه فرصت مرور داده شود.

۳. در آزمون پایانی برای هر متعلم، یک صفحه (به صورت قرعه) از روی قرآنها ۶۰۴ صفحه‌ای به شیوه رسم الاملاء یا رسم المصحف به انتخاب متعلم، قرائت به روش تحقیق معین شود.

۱- دقت شود که سؤالات از بخشهای مختلف و مباحث مهم طراحی گردیده و بارم هر سوال با توجه به سطح (آسانی یا دشواری) هر سوال تعیین گردد.

تذکر: برای قرائت به روش ترتیل، دو صفحه (۳۰ سطر و به صورت قرعه) معین گردد.

۴. جهت اخذ گواهینامه در هر یک از گرایش‌های تحقیق یا تدویر لازم است نمره حدنصاب در هر یک از بخشهای تجوید، وقف و ابتدا و صوت و لحن با توجه به آئین‌نامه و فرم‌های داوری مخصوص به هر گرایش کسب گردد.

۵. دارندگان گواهینامه این دوره (تحقیق یا تدویر) مشروط به دارا بودن شرایط تخصصی ذیل الذکر، مجاز به انتخاب و شرکت در دوره تربیت معلم تجوید قرآن کریم خواهند بود:

۱- دارا بودن گواهینامه مفاهیم قرآن کریم (سطح ۳) ۲- دارا بودن گواهینامه قرائت (سطح ۵) در گرایش تحقیق یا تدویر: مشروط به اینکه حداقل امتیاز کسب شده در بخش تجوید و وقف و ابتدا (کتبی و شفاهی) ۱۶ از ۲۰ باشد.

ج) نحوه محاسبه نمره نهایی:

دو برابر نمره قرائت شفاهی (بر مبنای ۲۰) + میانگین نمره کتبی تجوید و وقف و ابتدا و صوت و لحن (با ضرب ۱)

= نمره نهایی

۳

* تذکرات مهم :

□ تذکرات مربوط به داوران:

- ۱- در قسمت صحت قرائت ۲۵ امتیاز برای تجوید، ۱۵ امتیاز برای وقف و ابتداء، ۲۰ امتیاز برای صوت و ۳۰ امتیاز برای لحن در نظر گرفته شده است که طبق آئین‌نامه، جداول و فرمهای ضمیمه مربوطه ارزشیابی خواهد شد. (جهت احتساب نمره نهایی، نمره شفاهی را بر ۵ تقسیم نموده تا بر مبنای ۲۰ شود).
- ۲- آزمون پایانی قرائت (شفاهی) می‌بایست حداقل توسط دو داور مجاز (یک نفر جهت ارزیابی تجوید و وقف و ابتدا و یک نفر ویژه ارزیابی صوت و لحن) صورت گیرد.
- تبصره: توصیه می‌شود جهت رعایت عدالت و همچنین دقت در ارزیابی قرائت متعلمان در صورت دارا بودن داوران مجاز، برای هر یک از رشته‌های تجوید، وقف و ابتدا، صوت و لحن داور مجزا در نظر گرفته شود.
- ۳- به علت تأکید و تعظیم ارزشهای قرآنی و احکام شرعی، از انتخاب سوره‌های عزائم (دارای سجده واجب) برای آزمونهای پایانی خواهران و یا استفاده از داوران برادر برای داوری تلاوت خواهران و بالعکس، جداً خودداری شود.

□ تذکرات مربوط به معلم:

۱. معلمان محترم در این دوره جهت بالا بردن سطح و مهارت متعلمان به کارورزی بیشتر بپردازند. (معلمان محترم حدود ۳۰ دقیقه ابتدایی هر جلسه را به تدریس نظری و باقی زمان را به کارورزی بپردازند).
۲. از آنجایی که هدف از برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم، تربیت و پرورش نیروهای قرآنی به کمک آموزه‌های قرآن کریم می‌باشد لذا شایسته است که معلم محترم در هر جلسه، در خلال تدریس نظری، مطالب کوتاه تربیتی را بنا به فراخور حال فراگیران، از قرآن کریم و فرمایشات اهل بیت (علیهم السلام) عنوان نمایند. برای مثال معلمان می‌توانند از کلمات، عبارات و آیات تلاوت شده بهره گرفته و آیه مربوطه را که حاوی مطلب تربیتی است به شیوه‌ای هنرمندانه تبیین نمایند.
۳. در هر جلسه، معلمان محترم ابتدا دقایقی را طبق جدول بودجه‌بندی دروس به تدریس نظری پرداخته، سپس با توجه به مطالب تدریس شده به کارورزی با افراد پرداخته و اقدام به رفع اشکال آنان نمایند.

طرح تفصیلی برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم

۴. معلمان محترم در جلسه اول پیش از آموزش به بیان مقدمه، اهداف دوره و آماده سازی متعلمین بپردازند.
۵. با عنایت به اینکه در این دوره هدف این است که قرآن آموزان، نحوه پیاده‌سازی آموخته‌های خود از قرائت قرآن سطح ۴ (تدویر یا تحقیق تقلیدی) را بر دیگر آیات قرآن کریم فرا گرفته و اجراء نمایند، لذا لازم است که معلم محترم دوره با ویژگیهای سبک (حالت و فضای تولید و تشدید صوت، ویژگیهای تنغیمی، روش اوج‌گیری، مساحت صوتی معمول مورد استفاده و ...) تلاوتهای الگوی قرائت قرآن (سطح ۴) آشنایی کافی داشته باشد.
۶. معلمان محترم دوره، در خصوص تأکید بر ارتباط و تقلید مستمر متعلمان از تلاوتهای استاد الگو همت ویژه گمارند تا موجب تسلط بیشتر متعلمان بر سبک و ویژگیهای استاد الگو گردد.
۷. با عنایت به اینکه در دوره قرائت قرآن (سطح ۴) تأکید شده است تا کل تلاوت مبنا تا پایان، به صورت غیر حضوری (کار در منزل) حتی پس از اتمام دوره تقلید شود، لذا معلمان می‌توانند کلیه نکات تلاوت مذکور (نکات و تکنیکهای صوتی و لحنی) را با متعلمان روی دیگر آیات قرآن کریم کارورزی نمایند.
۸. به معلمان گرامی توصیه می‌شود جهت تسلط بیشتر قرآن آموزان بر قرائت انواع مختلف آیات شریفه قرآن کریم (از نظر قفله، طول آیات، نوع کلمات و ...)، آیاتی که برای تمرین یا کارورزی انتخاب می‌نمایند از سوره و آیات مختلف باشد.
۹. از آنجا که قرآن آموزان، طی گذراندن این دوره با تلاوتهای آزاد (منظور تلاوتی است که در سبک استاد الگو می‌باشد اما آیات آن متفاوت با تلاوت الگو است.) آشنا خواهند شد، لذا ضروری است جهت رعایت شیب مناسب آموزشی (از آسان به مشکل)، معلمان محترم در هر جلسه آیاتی را به عنوان تکلیف به متعلمان واگذار نموده تا برای جلسه آینده مطابق با سبک و سیاق استاد الگو آماده و تلاوت نمایند.
۱۰. معلمان محترم به متعلمین توصیه نمایند که جهت ارتقاء سطح دانش خویش از لوحهای فشرده آموزشی تهیه شده (مانند لوحهای آموزشی سازمان دارالقرآن الکریم، نرم افزار تلاوت، المانده ۲ و ...) استفاده نمایند.
۱۱. از آنجا که تسلط بر تجوید و صوت و لحن تکمیلی مستلزم تکرار و تمرین مستمر می‌باشد، شایسته است متعلمان دوره در ساعات خارج از کلاس به کارورزی و ممارست بیشتر بپردازند.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

کلیات طرح برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم سطح ۶ (علوم و فنون قرائت پیشرفته) «گرایش تحقیق»

وَرَقِلِ الْقُرْءَانَ تَرْتِیْلًا

«... و قرآن را شمرده شمرده و با ثانی تلاوت نما.»

(سوره مبارکه مزمل/آیه ۴)

* مقدمه

بی شک یکی از جلوه‌های اعجاز قرآن کریم که همواره منشأ جذب بسیاری از مردم به سوی قرآن و آموزه‌های دینی بوده همانا قرائت فصیح و آهنگین قرآن کریم همراه با رعایت قواعد تجویدی آن است. از این رو بنا به نص صریح سوره مبارکه مزمل در باب تلاوت قرآن که می‌فرماید: «... وَرَقِلِ الْقُرْءَانَ تَرْتِیْلًا» و فرمایش گهربار امیرالمؤمنین^۷ که «ترتیل» را به «حفظ الوقوف و بیان الحروف»^۱ معنا فرمودند، معاونت آموزش و پژوهش سازمان دارالقرآن الکریم در استمرار فرآیند طراحی و اجرای «نظام جامع و هماهنگ آموزش قرآن کریم»، طرح تفصیلی برگزاری دوره آموزش قرائت قرآن کریم (سطح ۶) را با هدف آموزش «علوم و فنون قرائت پیشرفته» تقدیم می‌دارد..

* اهداف

الف) اهداف کلی:

- ۱- زمینه سازی بمنظور آشنائی و انس آحاد جامعه، خاصه نوجوانان و جوانان با کلام الهی از طریق آشنائی و التذاذ از بیان فصیح و الحان آسمانی قرآن کریم.
- ۲- نشر آموزه‌های پیشرفته قرائت فصیح و آهنگین قرآن کریم در سطح جامعه اسلامی.
- ۳- جذب و شناسایی استعدادهای درخشان در امر قرائت تخصصی قرآن کریم و ایجاد زمینه‌های رشد ایشان.
- ۴- ارائه یک روش منطقی، جذاب، سطح‌بندی شده و هماهنگ برای آموزشهای قرائت قرآن کریم در راستای «نظام جامع و هماهنگ آموزش قرآن کریم».

ب) اهداف رفتاری:

- ۱) قرآن آموزان، بواسطه قرائت و استماع مستمر آیات قرآن کریم جذب و شیفته آن شده و با آیات و معارف غنی آن، مأنوس گردند.
- ۲) قرآن آموزان، آیات قرآن کریم را با رعایت کلیه نکات تجوید، وقف و ابتداء و صوت و لحن به صورت آهنگین و زیبا قرائت نمایند.
- ۳) قرآن آموزان، با تلاوت‌های زیبای خویش، علاوه بر حفظ و بهره بیشتر روحی و معنوی خویش، عاملی برای جذب افراد دیگر گردند.

* چکیده طرح:

بر اساس این طرح پس از تبلیغات، ثبت نام، سطح بندی و کلاسبندی مخاطبان - به تفکیک جنسیت، سطح تحصیلات و محدوده سنی - کلاسهای آموزشی در ۴۰ جلسه، در مراکز آموزشی پیش بینی شده برگزار شده و مخاطبان، توانایی تلاوت آیات شریفه قرآن در شیوه تحقیق با رعایت نکات پیشرفته تجوید و صوت و لحن را کسب خواهند نمود. سرفصلهای آموزشی در بخش تجوید، مباحث آسیب‌شناسی تجوید شامل آسیب‌های بخش مخارج حروف، صفات و احکام به همراه مبحث تاریخ قرآن خاصه

۱ - تفسیر الصافی ج ۱ ص ۴۵ - بحار الانوار ج ۶۷ ص ۳۲۳.

بحث طرق و مباحث پیشرفته وقف و ابتداء می‌باشد. در بخش صوت و لحن اصول پیشرفته صوت و لحن آموزش داده خواهد شد. در صورت موفقیت قرآن آموزان در آزمون‌های پایانی، گواهی پایان دوره به ایشان اعطاء خواهد شد.

* مشخصات کلی دوره:

- ۱- نام دوره: آموزش قرائت قرآن کریم (سطح ۶) (علوم و فنون قرائت پیشرفته) «گرایش تحقیق».
- ۲- مدت دوره: ۸۰ ساعت آموزشی (شامل ۴۰ جلسه ۲ ساعته).
- ۳- شکل اجرای دوره: به صورت حضوری، ترجیحاً دو جلسه در هفته (افراد مستعد می‌توانند به صورت خودآموز درس را فرا گرفته و تنها در آزمون‌های مربوطه شرکت نمایند).
نکته: به دلیل نیاز به کارورزی بیشتر در دوره فوق بهتر است دو جلسه در هفته در نظر گرفته شود.
- ۴- مقطع زمانی: در طول سال.
- ۵- پیش نیاز: دارابودن گواهینامه قرائت قرآن (سطح ۵) و مفاهیم (سطح ۴) یا قبولی در آزمونهای ورودی معادل
- ۶- گستره طرح: سراسر کشور.
- ۷- ممل تشکیل دوره: تمامی اماکنی که امکان تشکیل دوره‌ها در آنجا وجود داشته باشد. (اولویت با مراکز فرهنگی و مذهبی است).
- ۸- ممتوای آموزشی دوره: ۱- کتاب حلیة القرآن «سطح ۲» تألیف آقای موسوی بلده ۲- پژوهشی در علم تجوید تألیف آقای علامی (این کتاب به عنوان کتاب کمک آموزشی می‌باشد) ۳- کتب "هنر تلاوت" و "معماری تلاوت" تألیف آقای شاه‌میوه. یا سایر کتب مشابه و مورد تأیید.
- ۹- مجری دوره: اداره امور قرآنی استانها و کلیه مؤسسات قرآنی مردمی و یا دستگاههای دولتی.
- ۱۰- گروههای هدف: تمامی علاقمندان به کلام وحی در رده سنی ۱۵ سال و به بالا (به تفکیک جنسیت).
- ۱۱- تعداد متعلمان در هر کلاس: حداقل ۱۵ و حداکثر ۲۵ نفر و در دو گروه جداگانه برادر و خواهر.
تعداد حداقل و حداکثر متعلمان، مربوط به دوره‌های سهمیه‌ای است و در دوره‌های خودگردان رعایت تعداد حداقلی ضرورتی ندارد.
- ۱۲- ارزش آموزشی: کسب نمره قبولی در این دوره به عنوان «۸۰ ساعت آموزش» محسوب گردیده و پس از درج در پرونده استانی افراد به قبولشدگان، گواهی پایان دوره اعطاء خواهد شد.

* شرایط شرکت کنندگان

الف) شرایط عمومی:

- ۱- تقید به دین مبین اسلام.
- ۲- دارا بودن ظاهر و پوششی مناسب و آراستگی رفتار.

ب) شرایط اختصاصی:

- ۱- دارابودن گواهینامه قرائت قرآن (سطح ۵) و مفاهیم (سطح ۴)
الف- افراد فاقد گواهینامه های فوق مشروط به قبولی در آزمون ورودی (مطابق با آزمونهای پایانی هر دو دوره فوق) می‌توانند در دوره آموزشی قرائت قرآن کریم (سطح ۶) شرکت نمایند.
تبصره: افرادی که در آزمون مفاهیم حدنصاب را کسب نمایند و نمره قرائت عملی آنها بالاتر از ۱۶ باشد، می‌توانند در دوره شرکت نموده و در پایان دوره مجدداً در آزمون مفاهیم شرکت نمایند. بدیهی است در صورت قبولی در آزمون فوق، سایر آزمونها به عمل خواهد آمد.
- ب- افرادی که از زمان اخذ گواهینامه ایشان بیش از ۲ سال سپری شده باشد می‌بایست در آزمون ورودی وفق آزمون پایانی قرائت قرآن (سطح ۵) شرکت نمایند.
- ۲- داشتن استعداد و قریحه ذاتی در درک و تقلید اصوات و نغمات قرآنی. - تذکر: حتی‌المقدور سعی شود محدوده سنی هر کلاس به هم نزدیک بوده و مخاطبان هر کلاس با یکدیگر اختلاف سنی زیادی نداشته باشند.

* محتوای آموزشی

محتوای آموزشی دوره در قسمت تجوید و وقف و ابتداء، مطابق با سرفصلهای کتاب حلیة القرآن (سطح ۲) و در بخش صوت و لحن نیز بر مبنای کتاب هنر تلاوت، سرفصلهای ارائه شده زیر و تجربیات علمی و عملی معلّم دوره می‌باشد:

الف) معرفی کلی دروس و سرفصلهای آموزشی دوره:

* سرفصلهای تجوید و وقف و ابتداء:

۱. تاریخ قرآن (تشریح مبحث طرق)
۲. آسیب شناسی مبحث حرکات
۳. آسیب شناسی مبحث مخارج
۴. آسیب شناسی مبحث صفات
۵. آسیب شناسی مبحث احکام

* سرفصلهای صوت و لحن:

۱. آشنایی و تعریف اصطلاحات مورد نیاز مقام شناسی
  ۲. آشنایی با مقامات اصلی (علمی و عملی)
  ۳. آشنایی با تکنیک‌های تلاوت (روشهای اوج گیری ، انتقال درجات، انتخاب پرده مناسب، استفاده از ولوم، تحریر)
  ۴. آسیب شناسی تلاوت (ناکوکی لحن، ناهمگونی ردیف، لغزش تحریر و...)
- * تذکر: منابع و صفحات تدریس بخشی از موضوعات صوت و لحن به شرح ذیل می‌باشد:
- کتاب هنر تلاوت (چاپ پنجم زمستان ۱۳۹۰):
  - فصل دوم- بخش دوم (صفحات ۱۰۹-۱۳۰)
  - فصل دوم- بخش سوم (صفحات ۱۳۳-۱۳۹): فقط مقامات مطرح شده در بودجه‌بندی تدریس مد نظر می‌باشد.
  - کتاب معماری تلاوت (چاپ دوم بهار ۱۳۹۱):
  - گام پنجم: طراحی تمرینات (صفحات ۷۳ - ۹۹)

جدول بودجه‌بندی دروس دوره آموزش قرائت قرآن کریم (سطح ۶)

جلسه	محورهای درسی تجوید پیشرفته (۱)	جلسه	محورهای درسی صوت و لحن پیشرفته (۲)
۱	خلاصه‌ای از تاریخ قرآن + مبحث طرق	۲	تعریف اصطلاحات موسیقایی (درجه، فاصله، پرده، اکتاو، دیوان اساسی، اسامی درجات دیوان اساسی) به همراه کارورزی بر مباحث ارائه شده
۳	آسیب شناسی حرکات و مخارج حروف (مواضع جوف، حلق، لسان)	۴	تعریف اصطلاحات موسیقایی (قرار، جواب، جواب الجواب، رکوز، غماز، اکتاو، مقام، جنس (دانگ)، تصویر، انتقال، سلم) به همراه کارورزی
۵	آسیب شناسی مخارج حروف (مواضع لسان، شفتین، خیشوم)	۶	آشنایی با مقامات اصلی (علمی و عملی) (مقام بیات به همراه کارورزی آن) + پخش نمونه‌های صوتی + بیان نحوه مطابقت این مقام با مضامین آیات
۷	آسیب شناسی صفات (جهر و همس - شدت و رخوت)	۸	آشنایی با مقامات اصلی (علمی و عملی) (مقام راست به همراه کارورزی آن) + پخش نمونه‌های صوتی + بیان نحوه مطابقت این مقام با مضامین آیات
۹	آسیب شناسی صفات (استعلاء و استفال - اطباق و انفتاح)	۱۰	آشنایی با تکنیک‌های تلاوت (انتخاب پرده شروع مناسب، روش‌های اوج‌گیری) + پخش نمونه‌های صوتی + کارورزی
۱۱	آسیب شناسی صفات فرعی (صغیر - قلقله - لین - تکریر)	۱۲	آشنایی با تکنیک‌های تلاوت (انتخاب پرده شروع مناسب، روش‌های اوج‌گیری) + پخش نمونه‌های صوتی + کارورزی
۱۳	آسیب شناسی صفات فرعی (تفشی - استطاله - غنه - نبره - بجه)	۱۴	آشنایی با تکنیک‌های تلاوت (انتقال درجات) + پخش نمونه‌های صوتی + کارورزی
۱۵	آسیب شناسی احکام (تفخیم و ترقیق راء - تغلیظ و ترقیق لام - تفخیم و ترقیق الف مدی)	۱۶	آشنایی با مقامات اصلی (علمی و عملی) (مقام نه‌اوند به همراه کارورزی آن) + پخش نمونه‌های صوتی + بیان نحوه مطابقت این مقام با مضامین آیات
۱۷	آسیب شناسی احکام نون و میم ساکنه + غنه	۱۸	آشنایی با تکنیک‌های تلاوت (استفاده از ولوم) + پخش نمونه‌های صوتی + کارورزی
۱۹	آسیب شناسی احکام مد و قصر	۲۰	آشنایی با مقامات اصلی (علمی و عملی) (مقام حجاز به همراه کارورزی آن) + پخش نمونه‌های صوتی + بیان نحوه مطابقت این مقام با مضامین آیات
۲۱	کلیات، ضرورت، اهمیت وقف و ابتدا + تعریف اصطلاحات وقف، وصل، ابتدا، سکت، قطع، مکث، تنفس، استیناف	۲۲	آشنایی با تکنیک‌های تلاوت (تحریر) + پخش نمونه‌های صوتی + کارورزی
۲۳	رابطه ترتیل با وقف، وصل و ابتدا بررسی مبانی و اقسام وقف و ابتدا اختیاری و اقسام آن (تام)	۲۴	آشنایی با مقامات اصلی (علمی و عملی) (مقام صبا به همراه کارورزی آن) + پخش نمونه‌های صوتی + بیان نحوه مطابقت این مقام با مضامین آیات
۲۵	بررسی مبانی و اقسام وقف و ابتدا اختیاری و اقسام آن (کافی)	۲۶	آشنایی با مقامات اصلی (علمی و عملی) (مقام سگاه به همراه کارورزی آن) + پخش نمونه‌های صوتی + بیان نحوه مطابقت این مقام با مضامین آیات
۲۷	بررسی اقسام وقف و ابتدا انتظاری و اضطراری و اقسام آن (حسن)	۲۸	آشنایی با مقامات اصلی (علمی و عملی) (مقام عجم به همراه کارورزی آن) + پخش نمونه‌های صوتی + بیان نحوه مطابقت این مقام با مضامین آیات
۲۹	بررسی اقسام وقف و ابتدا انتظاری و اضطراری و اقسام آن (قبیح)	۳۰	آسیب شناسی تلاوت (ناکوک لحن) + پخش نمونه‌ها
۳۱	بیان موارد شایع حسن و قبیح به همراه تحلیل وقف و ابتدا در آیات نسبتاً طولانی	۳۲	آسیب شناسی تلاوت (ناهمگونی ردیف) + پخش نمونه‌ها
۳۳	بیان موارد شایع حسن و قبیح به همراه تحلیل وقف و ابتدا در آیات نسبتاً طولانی	۳۴	آسیب شناسی تلاوت (نغز تحریر) + پخش نمونه‌ها
۳۵	حکم وقف بر انتهای آیات با عنایت به نظرات قراء سبعة + ابتدای جایز و غیر جایز (ناقص و قبیح و اقبح)	۳۶	کارورزی و مرور مقامات تدریس شده + آسیب شناسی تلاوت متعلمین
۳۷	کارورزی اقسام وقف و ابتداء در آیات	۳۸	کارورزی و مرور مقامات تدریس شده + آسیب شناسی تلاوت متعلمین

۱ - بر اساس کتاب حلیه القرآن (سطح ۲) - تألیف آقای سید محسن موسوی بلده.

۲ - بر اساس کتاب هنر تلاوت و معماری تلاوت تألیف آقای غلامرضا شاه‌میوه اصفهانی.

* آزمونها:

الف - آزمون ورودی:

جهت ورود به این دوره آموزشی، آزمونی مطابق با آزمونهای پایانی قرائت (سطح ۵) و مفاهیم (سطح ۴) اخذ گردد.

ب - آزمونهای پایانی:

آزمون پایانی دوره شامل دو بخش [الف - آزمون کتبی و ب - آزمون شفاهی قرائت] خواهد بود و میانگین نمرات فوق، نمره نهایی فرد را مشخص خواهد نمود.

نکته: پیش از محاسبه معدل نمرات کتبی و شفاهی، ابتدا نمره قرائت شفاهی - که از ۱۰۰ می‌باشد - بر مبنای ۲۰ محاسبه شود.

ب - ۱) آزمون کتبی:

معلمین محترم می‌بایست جهت اخذ آزمون کتبی، در هر یک از بخشهای تجوید پیشرفته (به همراه سوالاتی از بخش وقف و ابتدا) و صوت و لحن پیشرفته، ۵ تا ۸ سؤال تشریحی و کاربردی^۱ از کتب تعیین شده (حلیة القرآن (سطح ۲) و هنر تلاوت و معماری تلاوت (فقط بخشهای تدریس شده) ، طراحی نموده و از متعلمان آزمون کتبی به عمل آورند.

شایان ذکر است نمره قبولی در این آزمون (برای هر یک از بخشهای تجوید و صوت و لحن) حداقل ۱۴ از ۲۰ می‌باشد.

ب - ۲) آزمون شفاهی قرائت (سطح ۶):

پس از آزمون کتبی، می‌بایست ساعتی برای برگزاری آزمون شفاهی قرائت تعیین شده و طبق موارد زیر از متعلمین آزمون شفاهی به عمل آید:

۱. مبنای امتیاز آزمون شفاهی قرائت ، ۱۰۰ بوده و حد نصاب نمره قبولی نمره ۷۵ می‌باشد که لازم است شرکت کنندگان در

هر یک از بخشهای ارزشیابی: الف - تجوید « ۲۴/۵ از ۳۵ » ب - وقف و ابتدا « ۱۰/۵ از ۱۵ » ج - صوت « ۱۴ از ۲۰ »

د - لحن « ۲۱ از ۳۰ » نیز حدنصابهای مذکور را کسب نمایند. در صورت کسب نمرات فوق و حد نصاب نمره قبولی به

قبولشدگان گواهینامه مربوطه اعطاء خواهد شد.

تبصره ۱: در صورت عدم کسب نمره قبولی در هر یک از بخشهای مزبور، متعلم محترم از قبولشدگان محسوب نشده و در

بخش یا بخشهای مربوطه تجدید منظور خواهد شد.

تبصره ۲: نحوه برگزاری آزمون پایانی به روش تحقیق بوده و بر اساس آئین‌نامه و فرمهای داوری که به پیوست آمده است

می‌باشد. به هریک از متعلمان پس از مشخص نمودن آیات آزمون، حدود ۱۰ دقیقه فرصت مرور داده شود.

۲. در آزمون پایانی برای هر متعلم، یک صفحه (به صورت قرعهای) از روی قرآنهای ۶۰۴ صفحه‌ای به شیوه رسم الاملاء یا

رسم المصحف به انتخاب متعلم، قرائت به روش تحقیق معین شود.

۱- دقت شود که سوالات از بخشهای مختلف و مباحث مهم طراحی گردیده و بارم هر سوال با توجه به سطح (آسانی یا دشواری) هر سوال تعیین گردد.

طرح تفصیلی برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم

۳. دارندگان گواهینامه این دوره مشروط به دارا بودن شرایط تخصصی ذیل الذکر مجاز به انتخاب و شرکت در دوره تربیت معلم صوت و لحن قرآن کریم خواهند بود:

۱- دارا بودن گواهینامه مفاهیم قرآن کریم (سطح ۴) - ۲- دارا بودن گواهینامه قرائت (سطح ۶): مشروط به اینکه حداقل امتیاز کسب شده در بخش صوت و لحن (کتبی و شفاهی) ۱۶ از ۲۰ باشد.

ج) نحوه محاسبه نمره نهائی:

دو برابر نمره قرائت شفاهی (بر مبنای ۲۰) + میانگین نمره کتبی تجوید و وقف و ابتدا و صوت و لحن (با ضریب ۱)

= نمره نهائی

۳

* تذکرات مهم:

□ تذکرات مربوط به داوران:

- ۱- در قسمت صحت قرائت ۳۵ امتیاز برای تجوید، ۱۵ امتیاز برای وقف و ابتداء، ۲۰ امتیاز برای صوت و ۳۰ امتیاز برای لحن در نظر گرفته شده است که طبق آئین نامه، جداول و فرمهای ضمیمه مربوطه ارزشیابی خواهد شد.
- ۲- آزمون پایانی قرائت (شفاهی) می بایست حداقل توسط دو داور مجاز (یک نفر جهت ارزیابی تجوید و وقف و ابتدا و یک نفر ویژه ارزیابی صوت و لحن) صورت گیرد.
- تبصره: توصیه می شود جهت رعایت عدالت و همچنین دقت در ارزیابی قرائت متعلمان در صورت دارا بودن داوران مجاز، برای هر یک از رشته های تجوید، وقف و ابتدا، صوت و لحن داور مجزا در نظر گرفته شود.
- ۳- به علت تأکید و تعظیم ارزشهای قرآنی و احکام شرعی، از انتخاب سوره های عزائم (دارای سجده واجب) برای آزمونهای پایانی خواهران و یا استفاده از داوران برادر برای داوری تلاوت خواهران و بالعکس، جداً خودداری شود.

□ تذکرات مربوط به معلم:

۱. معلمان محترم در این دوره جهت بالا بردن سطح و مهارت متعلمان به کارورزی بیشتر بپردازند. (معلمان محترم حدود ۳۰ دقیقه ابتدایی هر جلسه را به تدریس نظری و باقی زمان را به کارورزی بپردازند).
۲. شایسته است معلمان محترم با توجه به سطح این دوره نسبت به تبیین نحوه مطابقت مقامات مورد تدریس با مضامین آیات قرآن کریم مبادرت ورزند.
۳. از آنجا که هدف از برگزاری دوره های آموزش قرائت قرآن کریم، تربیت و پرورش نیروهای قرآنی به کمک آموزه های قرآن کریم می باشد لذا شایسته است که معلم محترم در هر جلسه، در خلال تدریس نظری، مطالب کوتاه تربیتی را بنا به فراخور حال فراگیران، از قرآن کریم و فرمایشات اهل بیت (علیهم السلام)، عنوان نمایند. برای مثال معلمان می توانند از کلمات، عبارات و آیات تلاوت شده بهره گرفته و آیه مربوطه را که حاوی مطلب تربیتی است به شیوه ای هنرمندانه تبیین نمایند.
۴. در هر جلسه، معلمان محترم ابتدا دقایقی را طبق جدول بودجه بندی دروس به تدریس نظری پرداخته، سپس با توجه به مطالب تدریس شده به کارورزی با افراد پرداخته و اقدام به رفع اشکال آنان نماید.
۵. معلمان محترم در جلسه اول پیش از آموزش به بیان مقدمه، اهداف دوره و آماده سازی متعلمین بپردازند.

طرح تفصیلی برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم

۶. به معلمین محترم پیشنهاد می‌گردد جهت انجام کارورزی‌ها از روش منافسه (نفس به نفس خواندن آیات توسط شرکت کنندگان) نیز استفاده نمایند.
۷. شایسته است معلم محترم، شرکت کنندگان را جهت کارورزی و رشد بیشتر به حضور در جلسات قرائت قرآن کریم معتبر استانی معرفی نماید.
۸. به معلمان محترم توصیه می‌شود جهت تسلط بیشتر قرآن آموزان بر قرائت انواع مختلف آیات شریفه قرآن کریم (از نظر قفله، طول آیات، نوع کلمات و...)، آیاتی که برای تمرین یا کارورزی انتخاب می‌نمایند از سوره و آیات مختلف باشد.
۹. معلمان محترم به متعلمین توصیه نمایند که جهت ارتقاء سطح دانش خویش از لوحهای فشرده آموزشی تهیه شده (مانند لوحهای آموزشی سازمان دارالقرآن الکریم، نرم افزار تلاوت، المانده ۲ و...) استفاده نمایند.
۱۰. از آنجا که تسلط بر تجوید و صوت و لحن تکمیلی مستلزم تمرین و تکرار مستمر می‌باشد، شایسته است فراگیران دوره در ساعات خارج از کلاس به کارورزی و ممارست بیشتر بپردازند.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

کلیات طرح برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم سطح ۷ (علوم و فنون قرائت حرفه‌ای) «گرایش تحقیق»

□ مقدمه

قرآن کریم، آخرین کتاب الهی و معجزه‌گوی پیامبر اعظم^۹ و عهدنامه خداوند سبحان، با بندگانش می‌باشد و گنجینه‌ای عظیم و دریای بی‌کران از معارف الهی است که هر انسان به اندازه ظرفیت و سعی خود می‌تواند از آن بهره‌گیرد. با عنایت به وجود دوره‌های پایه، تخصصی و پیشرفته آموزش قرائت قرآن کریم و نیاز به تربیت قاریان برتر و منتخب استان‌ها در سطح حرفه‌ای فن تلاوت قرآن کریم و بهره‌مندی از ایشان به عنوان عوامل تأثیرگذار در پیشبرد امور قرآنی استان، ضروری است قاریان مستعد و منتخب در استان‌ها، توسط اساتید برجسته قرآن کریم آموزش‌های حرفه‌ای قرائت قرآن کریم را بگذرانند. لذا معاونت آموزش و پژوهش سازمان دارالقرآن الکریم در استمرار فرآیند طراحی و اجرای «نظام جامع و هماهنگ آموزش قرآن کریم»، طرح تفصیلی برگزاری دوره آموزش قرائت قرآن کریم (سطح ۷) را تقدیم می‌دارد.

* اهداف

الف) اهداف کلی:

- ۱- ایجاد زمینه و انگیزه در قاریان استانی جهت استمرار و تداوم دانش‌اندوزی در علوم قرآنی و مهارت‌های تلاوت قرآن کریم به صورت عملی و تئوری و ارتقاء سطح کیفی آموزه‌های قرآنی (در زمینه فنون تلاوت).
- ۲- ارائه راهکار و روش هماهنگ در ارائه آموزش‌های تخصصی قرائت قرآن کریم در سطح کشور.
- ۳- شناسایی و معرفی قاریان برتر در سطح کشور (قبول شدگان دوره قرائت سطح ۷) به سایر نهادها.

ب) اهداف رفتاری:

انتظار می‌رود با طی این دوره تمامی دانش‌آموختگان:

- ۱- سطح معلومات تخصصی و عملی ایشان در زمینه قرائت قرآن کریم بیش از پیش ارتقاء یافته و ایشان به عنوان عوامل تأثیرگذار در پیشبرد امور قرآنی استان، ایفای نقش نمایند.
- ۲- با اصول و مبانی آداب تلاوت کلام‌الله مجید بیشتر آشنا شده و در رونق جلسات قرآنی شهرستان‌ها و استان، نقش مؤثری داشته باشند.
- ۳- با روش‌های نوین، علمی و تخصصی در امر تلاوت قرآن کریم آشنا شوند.
- ۴- در مسابقات قرآنی که در سطح کشور برگزار می‌شود قرائت قرآن قابل قبولی را ارائه نموده و سطح رقابت در مسابقات استانها نیز ارتقاء یابد.

* چکیده طرح:

این طرح پس از صدور مجوز برگزاری از سازمان دارالقرآن الکریم، تعیین و تصویب زمان اجرای آن، تهیه و تدارک ملزومات برگزاری دوره مزبور، به اداره امور قرآنی استان ابلاغ شده و اداره امور قرآنی استان نیز از قاریان برتر استان خویش، دعوت رسمی به عمل خواهد آورد تا ضمن اعلام آمادگی، در تاریخ مقرر و مکان مشخص جهت شرکت در این دوره در آن استان حضور یابند، پس از حضور مدعوین و پذیرش آنان با برگزاری آزمون‌های ورودی - تشخیصی و تعیین سطح و مراسم افتتاحیه - دوره آموزشی به صورت رسمی طی یک هفته به اجرا در خواهد آمد و طی آن مخاطبان تحت آموزش‌های ذیل قرار می‌گیرند:

طرح تفصیلی برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم

- ۱- آسیب‌شناسی و بیان مشکلات تجویدی شرکت‌کنندگان در قالب تلاوت‌های کارورزی.
- ۲- آشنایی با مباحث عملی و تئوری «صوت‌شناسی و آسیب‌شناسی آن» در قالب تلاوت‌های کارورزی.
- ۳- آشنایی با مباحث مطروحه در زمینه لحن (شامل مباحث الحان و مقامات و سایر تکنیک‌های لحن بیانی و مقامی) در قالب تلاوت‌های کارورزی
- ۴- آشنایی با مباحث وقف و ابتدا (شامل: یادآوری تعاریف مفاهیم دانش وقف و ابتدا و اقسام وقف و ابتداء) و آشنایی و کارورزی موارد شایع وقف در آیات مشکل.
- ۵- آشنایی با مباحث تربیت و اخلاق قرآنی.

نکات:

- لازم است لوح‌های آموزشی حداقل یک‌ماه پیش از شروع دوره در اختیار قاریان مشمول طرح قرار گیرد.
  - پیش‌بینی شده است که قاریان مشمول این طرح که در آزمون‌های پایان دوره حدنصاب قبولی را کسب ننموده‌اند، پس از برگزاری دوره و آزمون‌های پایانی، توسط اساتید مجرب در حوزه‌های تخصصی تجوید، صوت، لحن و وقف و ابتداء زیر نظر سازمان دارالقرآن الکریم تحت آموزش غیرحضورى قرار بگیرند. لازم به ذکر است به قبول شدگان دوره نیز گواهی پایان دوره اعطاء خواهد شد.
- نحوه انجام این فرایند به این صورت خواهد بود که هر ۶ ماه یکبار (زمان دقیق آن توسط سازمان اعلام می‌گردد) یک تلاوت وفق ضوابط تعیین شده، از سوی شرکت‌کنندگان با کیفیت بالا ضبط و توسط اداره کل تبلیغات اسلامی به این سازمان ارسال خواهد شد. تلاوت‌های دریافتی برای اساتید جهت ارزیابی ارسال گردیده و نتایج و فرم‌های داوری مربوطه به همراه کارشناسی اساتید به قاریان محترم ارائه می‌گردد.

* مشخصات کلی دوره:

- ۱- عنوان طرح: آموزش قرائت قرآن کریم (سطح ۷) (علوم و فنون قرائت حرفه‌ای) «گرایش تحقیق».
- ۲- مدت دوره: یک هفته برای آموزش‌های حضوری (به صورت شبانه‌روزی) و حداقل یکسال برای آموزش‌های مکاتبه‌ای و غیر حضوری (برای قبول‌نشدگان)
- ۳- مقطع زمانی: در طول سال (طی ۲۵ جلسه آموزش حضوری).
- ۴- پیش‌نیاز: دارا بودن گواهینامه قرائت قرآن (سطح ۶) یا قبولی در آزمون‌های ورودی معادل.
- ۵- گستره طرح: قاریان برتر استانهای کشور.
- ۶- مجری طرح: اداره امور قرآنی استان.
- ۷- ممتوای آموزشی دوره: شامل کتب و الواح فشرده آموزشی ارسال شده پیش از دوره (۱- حلیة القرآن سطح (۲) تألیف آقای موسوی بلده ۲- پژوهشی در علم تجوید تألیف آقای علامی ۳- هنر و معماری تلاوت تألیف آقای شاه‌میوه و....) به همراه کارورزی تلاوت در خصوص مباحث تدریس شده.
- ۸- گروه هدف (مفاطیان): حائزین شرایط پذیرش.
- ۹- ارزش آموزشی: ۵۰ ساعت.

* شرایط شرکت کنندگان:

الف) شرایط عمومی:

- ۱- تقید به دین مبین اسلام
- ۲- دارا بودن ظاهر و پوششی مناسب و آراستگی رفتار.

ب) شرایط اختصاصی:

- ۱- دارا بودن گواهی پایان دوره قرائت قرآن (سطح ۶) یا قبولی در آزمونهای ورودی معادل تذکرا؛ شرط ورود در دوره مذکور برای افراد فاقد گواهینامه قرائت قرآن (سطح ۶) کسب امتیاز ۷۵ از ۱۰۰، مطابق با آئین‌نامه آزمون پایانی قرائت سطح (۶) می‌باشد. (لازم است فرم ارزشیابی هر یک از شرکت کنندگان با امضای داوران مجاز، در دارالقرآن الکریم استان نگهداری گردد.)
- تذکره ۲: افراد فاقد گواهینامه قرائت قرآن (سطح ۶) می‌بایست در آزمون مفاهیم قرآن (سطح ۴) نیز شرکت نموده و حد نصاب لازم را کسب نمایند.

* محتوای آموزشی:

الف - معرفی کلی دوره و دروس آن:

این دوره همان‌گونه که در چکیده طرح ذکر شد دارای دو بخش آموزش‌های حضوری و آموزش‌های غیر حضوری (ویژه قبول‌نشده‌گان در آزمون پایان دوره) به شرح ذیل می‌باشد.

لازم است شرکت کنندگان پیش از حضور در دوره منابع آموزشی مربوطه مندرج در جدول مشخصات آموزشی کلیه دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم که در ابتدای طرحهای تفصیلی دوره‌های قرائت آمده است، را به صورت غیر حضوری مطالعه نمایند.

الف-۱) آموزش‌های حضوری (تئوری- عملی و کارورزی طی ۵۰ ساعت آموزش):

- ۱- آموزش صوت ۲- آموزش لحن ۳- آموزش تجوید ۴- آموزش وقف و ابتدا ۵- اخلاق قرآنی

الف-۲) آموزش‌های غیر حضوری: (ویژه قبول‌نشده‌گان دوره)

ارسال تلاوت قاریان برتر برای اساتید دوره (از طریق سازمان دارالقرآن الکریم)، و انجام کارشناسی‌های لازم و ارائه برنامه به منظور رفع اشکالات احتمالی (طی دو مرحله هر مرحله با فاصله حداقل شش ماه انجام خواهد شد).

ب) اساتید پیشنهادی:

با توجه به گستره طرح در کشور می‌توان از استان‌هایی که دارای اساتید مجرب بیشتری در زمینه قرائت قرآن هستند استفاده کرد

جدول اسامی برخی از اساتید مجرب علم قرائت و اخلاق قرآن کریم				
اساتید			رشته تدریس	ردیف
خواهر	برادر			
معصومه نظری	۱- سید محسن موسوی بلده ۲- محمدرضا ستوده‌نیا ۳- مهدی قره شیخلو		تجوید	۱
---	۱- دکتر حمیدرضا مستفید ۲- دکتر حاج اسماعیلی ۳- دکتر کریم دولتی ۴- محمدرضا شهیدی		وقف و ابتدا	۲
راضیه جمالی	۱- غلامرضا شاه‌میوه اصفهانی ۲- احمد ابوالقاسمی ۳- محسن یاراحمدی		صوت	۳
راضیه جمالی	۱- مهدی دغاغله ۲- غلامرضا شاه‌میوه اصفهانی ۳- احمد ابوالقاسمی ۴- محسن یاراحمدی		لحن	۴
	۱- سید محسن خدام حسینی ۲- عباس سلیمی ۴- ابوالفضل بهرامپور و...		اخلاق قرآنی	۵

جدول بودجه‌بندی تدریس صوت و لحن

جلسه	محورهای تدریس (۳۰ دقیقه)	کارورزی (۶۰ دقیقه)
اول	مهارت انتخاب درجه شروع و نغمه شروع و ارتباط آن با نحوه اوج‌گیری قاری + مهارت انتخاب سرعت (دور تلاوت)	کارورزی حداقل ۵ تلاوت از شرکت کنندگان در دوره و ارائه راهکارها و تکنیک‌هایی عملی
دوم	مهارت اوج‌گیری و تبیین شیوه‌های پنجگانه مشهور (اساتید: رفعت، مصطفی اسماعیل، منشاوی، عبدالباسط، شحات محمد انور)	کارورزی حداقل ۵ تلاوت از شرکت کنندگان در دوره و ارائه راهکارها و تکنیک‌هایی عملی
سوم	مهارت پردازش صوت (۱): نفس‌گیری صحیح، تشدید صوت و ارتباط آن با طنین صدا، پرهیز غذایی و ...	کارورزی حداقل ۵ تلاوت از شرکت کنندگان در دوره و ارائه راهکارها و تکنیک‌هایی عملی
چهارم	مهارت پردازش صوت (۲): استفاده از حجم یا شدت صوت مناسب، پردازش طنین	کارورزی حداقل ۵ تلاوت از شرکت کنندگان در دوره و ارائه راهکارها و تکنیک‌هایی عملی
پنجم	مهارت تحریر: آشنایی با مدل‌های تحریر و جایگاه تحریر در نغمات قرآنی، مهارت قفلات	کارورزی حداقل ۵ تلاوت از شرکت کنندگان در دوره و ارائه راهکارها و تکنیک‌هایی عملی
ششم	مهارت انتقال (۱): انواع انتقال (انتقال درجات، جنس) + مهارت فرود	کارورزی حداقل ۵ تلاوت از شرکت کنندگان در دوره و ارائه راهکارها و تکنیک‌هایی عملی
هفتم	مهارت انتقال (۲): بهترین شیوه‌های انتقال + مهارت استفاده از فواصل (چهارم، پنجم، هشتم و ...)	کارورزی حداقل ۵ تلاوت از شرکت کنندگان در دوره و ارائه راهکارها و تکنیک‌هایی عملی
هشتم	مهارت کاهش ارتفاع صدا در تلاوت (سه روش مشهور) + مهارت تنظیم و اندازه‌گیری	کارورزی حداقل ۵ تلاوت از شرکت کنندگان در دوره و ارائه راهکارها و تکنیک‌هایی عملی
نهم	معناگرایی در تلاوت (۱): مواکبه، انتقال فضا، تطبیق نغمه‌ای	کارورزی حداقل ۵ تلاوت از شرکت کنندگان در دوره و ارائه راهکارها و تکنیک‌هایی عملی
دهم	معناگرایی در تلاوت (۲): تشویق و اشباع، تاکیدات معنایی، جمله‌بندی لحنی	کارورزی حداقل ۵ تلاوت از شرکت کنندگان در دوره و ارائه راهکارها و تکنیک‌هایی عملی

جدول بودجه‌بندی تدریس تجوید

جلسه	تدریس محورهای درسی (۳۰ دقیقه)	کارورزی (۶۰ دقیقه)
اول	مروری کوتاه بر مبحث طرق	کارورزی حداقل ۴ تلاوت از شرکت کنندگان در دوره و ارائه نکات و موارد تجویدی
دوم	مروری بر آسیب شناسی و مشکلات تجویدی در باب حرکات و مخارج حروف	کارورزی حداقل ۴ تلاوت از شرکت کنندگان در دوره و ارائه نکات و موارد تجویدی
سوم	مروری بر آسیب شناسی و مشکلات تجویدی در باب صفات حروف (صفات اصلی)	کارورزی حداقل ۴ تلاوت از شرکت کنندگان در دوره و ارائه نکات و موارد تجویدی
چهارم	مروری بر آسیب شناسی و مشکلات تجویدی در باب صفات حروف (صفات فرعی)	کارورزی حداقل ۴ تلاوت از شرکت کنندگان در دوره و ارائه نکات و موارد تجویدی
پنجم	مروری بر آسیب شناسی و مشکلات تجویدی در باب احکام تجویدی	کارورزی حداقل ۴ تلاوت از شرکت کنندگان در دوره و ارائه نکات و موارد تجویدی

جدول بودجه‌بندی تدریس وقف و ابتداء

جلسه	تدریس محورهای درسی (۳۰ دقیقه)	کارورزی (۶۰ دقیقه)
اول	مروری بر کلیات، اهمیت و ضرورت + مروری بر تعریف اصطلاحات پرکاربرد در وقف و ابتداء	کارورزی حداقل ۴ تلاوت از شرکت کنندگان در دوره و ارائه نکات و موارد لازم در زمینه وقف و ابتداء
دوم	مروری بر تعریف وقف تام و بررسی موارد شایع آن با ذکر مثال + مروری بر تعریف وقف کافی و بررسی موارد شایع آن با ذکر مثال	کارورزی حداقل ۴ تلاوت از شرکت کنندگان در دوره و ارائه نکات و موارد لازم در زمینه وقف و ابتداء
سوم	مروری بر تعریف و مراتب وقف حسن و بررسی موارد شایع آن همراه با ذکر مثال	کارورزی حداقل ۴ تلاوت از شرکت کنندگان در دوره و ارائه نکات و موارد لازم در زمینه وقف و ابتداء
چهارم	مروری بر تعریف و مراتب وقف قبیح و بررسی موارد شایع آن همراه با ذکر مثال	کارورزی حداقل ۴ تلاوت از شرکت کنندگان در دوره و ارائه نکات و موارد لازم در زمینه وقف و ابتداء
پنجم	مروری بر تعریف ابتدا و اقسام آن	کارورزی حداقل ۴ تلاوت از شرکت کنندگان در دوره و ارائه نکات و موارد لازم در زمینه وقف و ابتداء

□ آزمون‌ها

● آزمون ورودی:

مطابق آزمون پایانی قرائت (سطح ۶) بوده و ثبت نام کنندگان لازم است حدنصاب‌های آزمونهای کتبی رشته‌های تجوید و وقف و ابتدا - صوت و لحن (کسب نمره ۱۴ از ۲۰ در هر رشته) و شفاهی (کسب نمره ۷۵ در قرائت عملی) را کسب نمایند.

تذکره ۱: جهت برگزاری آزمونهای ورودی لازم است از داوران مجاز با هماهنگی سازمان دارالقرآن الکریم استفاده شود.

تذکره ۲: طراحی، تصحیح آزمون‌ها و داوری تلاوتها می‌بایست زیر نظر سازمان دارالقرآن الکریم انجام شود.

● آزمون پایانی:

این آزمونها در دو بخش کتبی و قرائت عملی برگزار خواهد شد. آزمون کتبی شامل آزمونهای مجزا در رشته‌های تجوید، صوت و لحن، وقف و ابتدا خواهد بود که حدنصاب قبولی در هر یک از آزمونهای کتبی نمره ۱۴ از ۲۰ و حدنصاب آزمون شفاهی (قرائت عملی) نمره ۸۰ از ۱۰۰ می‌باشد.

نحوه محاسبه نمره نهائی:

دو برابر نمره قرائت عملی (بر مبنای ۲۰) + میانگین نمره کتبی تجوید، وقف و ابتدا، صوت و لحن (با ضریب ۱)

= نمره نهائی

۳

* تذکرات مهم:

□ تذکرات مربوط به داوران:

۱. داوری قرائت عملی پایانی می‌بایست توسط چهار داور مجاز (با هماهنگی سازمان دارالقرآن الکریم) صورت گیرد.
۲. سوالات آزمونهای کتبی پایانی، از منابع و کتب معرفی شده در جدول مشخصات آموزشی کلیه دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم که در ابتدای طرحهای تفصیلی دوره‌های قرائت آمده است و نیز مطالب مطروحه در طول دوره (با هماهنگی سازمان دارالقرآن الکریم)، طرح خواهد شد.
۳. سوالات آزمونهای کتبی پایانی به صورت تستی - تشریحی می‌باشد.
۴. به علت تأکید و تعظیم ارزشهای قرآنی و احکام شرعی، از انتخاب سوره‌های عزائم (دارای سجده واجب) برای آزمونهای پایانی خواهران و یا استفاده از داوران برادر برای داوری تلاوت خواهران و بالعکس، خودداری گردد.

□ تذکرات مربوط به اساتید:

۱. می‌بایست حداقل یک ماه پیش از شروع دوره، یک نسخه از بودجه بندی تدریس رشته مربوطه، به اساتید محترم دوره جهت هماهنگی بیشتر ارائه شود.
۲. ضروری است اساتید محترم دوره طبق بودجه بندی ارائه شده، به تدریس و کارورزی بپردازند.
۳. لازم است اساتید محترم به زمانبندی ارائه شده در جداول بودجه بندی دروس توجه نموده و مدیریت زمان لازم را رعایت نمایند تا زمان کافی برای کارورزی‌های پیش‌بینی شده حاصل گردد.
۴. از آنجا که هدف از برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم، تربیت و پرورش نیروهای قرآنی به کمک آموزه‌های قرآن کریم می‌باشد، لذا شایسته است که اساتید محترم در هر جلسه، در خلال تدریس نظری، مطالب کوتاه تربیتی را بنا به فراخور حال، از قرآن کریم و فرمایشات اهل بیت (علیهم السلام)، عنوان نمایند. برای مثال اساتید می‌توانند از کلمات و عبارات و آیات تلاوت شده بهره گرفته و آیه مربوطه را که حاوی مطلب تربیتی است به شیوه‌ای هنرمندانه تبیین نمایند.
۵. در هر جلسه، اساتید محترم ابتدا دقایقی را طبق جدول بودجه بندی دروس به تدریس نظری پرداخته، سپس با توجه به مطالب تدریس شده به کارورزی با افراد پرداخته و اقدام به رفع اشکال آنان نماید.

۶. پیشنهاد می‌گردد استاد محترم دوره ، شرکت کنندگان را جهت کارورزی و رشد بیشتر به حضور در جلسات قرائت قرآن کریم معتبر کشور معرفی نمایند.

آیین نامه اجرایی دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم

مسئولیت اجرایی:

مسئولیت برگزاری دوره‌ها طبق طرح تفصیلی مربوطه در مقاطع زمانی مناسب به عهده اداره امور قرآنی استان می‌باشد که البته توسط نهادهای دولتی و غیر دولتی و مؤسسات قرآنی مردمی و تحت نظارت اداره امور قرآنی استان اجرا خواهد شد. * تذکر: استفاده از فارغ التحصیلان دوره‌های تربیت معلم، در خصوص امر تدریس این دوره‌ها از اولویت ویژه‌ای برخوردار است. البته بدیهی است در صورت کمبود می‌توان از دیگر معلمان و اساتید استان که توانایی قطعی و مسلم در تدریس را دارند نیز بهره‌مند شد.

نحوه اجراء (چرخه برگزاری):

- ۱- برنامه‌ریزی جهت تسهیم و ابلاغ سهمیه‌ها به اتحادیه قرآنی استان و کانونهای قرآن شهرستانها (طبق سهمیه‌های تعیین شده از سوی سازمان دارالقرآن الکریم و ابلاغ شده از سوی دفتر مرکزی سازمان تبلیغات اسلامی در اوائل هر سال و یا درخواست تأیید و صدور مجوز برگزاری دوره‌های ابداعی و بومی)
  - ۲- تبلیغات (حتی‌المقدور به طور گسترده و وسیع در سطح استان و شهرستانهای تابعه).
  - ۳- ثبت نام از علاقمندان و در پی آن آغاز دوره.
  - ۴- تعیین سطح در ابتدای دوره توسط ممتحنین مجاز جهت سطح‌بندی و کلاس‌بندی شرکت کنندگان در سطوح و رده‌های سنی متناسب.
  - ۵- ارائه یک نسخه از تصویر «جدول بودجه‌بندی دروس، نحوه ارزشیابی و تذکرات مربوط به معلم» قبل از آغاز دوره به معلم مربوطه، الزامی بوده و رعایت سرفصلهای مربوطه، در ساعات آموزشی تعیین شده، موجب کیفیت بیشتر آموزشها خواهد شد.
  - ۶- شایسته است پیش از برگزاری دوره‌ها، طی جلسه یا جلساتی نسبت به توجیه کادر آموزشی و اهداف و شیوه‌های آموزشی مورد نظر، اقدام لازم صورت پذیرد و معلمین دوره نیز حداقل یکبار طرح تفصیلی را مطالعه نمایند.
  - ۷- برگزاری آزمون در پایان دوره، ارائه گواهینامه به قبول شدگان و انتخاب نفرات برتر دوره و اهداء جوایز به ایشان.
- تبصره: در صورت صلاحدید، مدیر محترم اداره امور قرآنی استان مجاز است که صدور گواهینامه قبولشدگان در دوره قرائت قرآن کریم (۳تا) را به مسئول اداره تبلیغات اسلامی شهرستانهای استان واگذار نماید. در این صورت می‌بایست گواهینامه‌های مزبور توسط مسئولان مزبور امضاء و مهور به مهر امور قرآنی شهرستان گردد.
- ۸- ارسال گزارش مشروح و مصور توسط اداره امور قرآنی استان از برگزاری دوره‌ها وفق فرمتهای ارائه شده از سوی سازمان دارالقرآن الکریم.

طرح تفصیلی برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم

- ۹- با توجه به ارزشیابی سالانه و همچنین جهت اصلاح طرحها، نسبت به جمع آوری، جمع‌بندی و ارسال فرم (جمع‌بندی شده) نظر سنجی متعلمین در هر دوره و همچنین فرم نظر سنجی معلم دوره اهتمام لازم صورت پذیرد.
- ۱۰- برای آموزش در دوره‌های خواهران لزوماً از معلم خواهر استفاده شود.
- تذکر: در موارد اضطراری و با هماهنگی مدیر محترم اداره امور قرآنی استان استفاده از معلم برادر بلامانع خواهد بود.
- ۱۱- ارزیابی دقیق و کارشناسانه در پایان سال (در هر شهر و مجموعاً در استان) طبق جداول ضمیمه ارائه شده در طرح.

* استانداردهای آموزشی:

- **ویژگی‌های معلم:** دارا بودن گواهینامه تربیت معلم قرآن کریم در رشته مربوطه و یا حداقل سه سال سابقه تدریس در رشته مربوطه که به تأیید مدیر محترم اداره امور قرآنی استان رسیده باشد.
- **کلاسبندی:** ضروری می‌باشد که کلاس‌بندی قرآن آموزان، طی آزمونهای تعیین سطح اولیه به تفکیک خواهر و برادر صورت پذیرد و تعداد شرکت کنندگان در هر کلاس متناسب با گروه سنی، حداقل ۱۵ و حداکثر ۲۵ نفر باشد.
- **روش تدریس:** لازم است معلم محترم دوره از روشهای تدریس فعال بهره گیرد و محوریت فعالیت وی، کارورزی باشد و در این راستا از روشهای سخنرانی، توضیحی، پرسش و پاسخ، تمرین عملی، آزمون و خطا، کارگاهی، آزمایشگاهی، نمایشی، ایفای نقش، مباحثه گروهی و ... استفاده نماید.
- **تجهیزات و امکانات و وسایل مورد نیاز:** تخته سیاه یا سفید، ماژیک یا گچ حداقل در دو رنگ، تابلوهای کمک آموزشی و استفاده از الواح فشرده آموزشی تولید شده در این زمینه شامل:
  - الف) تحقیق درسی استاد عبدالباسط محمد عبدالصمد یا مصحف المعلم استاد خلیل الحصری جهت دوره‌های قرائت قرآن کریم (۱-۳)
  - ب) تلاوتهای الگوی تدویر و تحقیق جهت تقلید در دوره قرائت قرآن کریم (سطح ۴)
  - ج) نرم افزارهای آموزشی تولید شده توسط سازمان (روخوانی، روانخوانی، تجوید و ...)
- **مکان دوره:** آموزش قرآن در هر زمان و مکانی امکان پذیر بوده و نباید متوقف شود. لکن تدریس کلام وحی در فضای مطلوب و بهره گیری از ابزار آموزشی و کمک آموزشی در حد توان، خاصه در کلاسهای ویژه کودکان و نوجوانان، جذابیت و تأثیری دوچندان خواهد داشت.